

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО– ПРАВОСЛАВИЕ I – XII КЛАС

Едно от универсалните права на човека, защитено чрез редица най-авторитетни международни документи, а също и чрез Конституцията на Р. България, е свободата на съвестта. Тя предполага и правото на всеки човек да избира начина, по който да формира своя светоглед и да изгражда моралните устои на своята личност. В тази връзка е оправдано и необходимо образователната система на нашата държава да предоставя на учениците широк спектър от възможности за личностно развитие както посредством светски предмети от рода на философия, история и цивилизации, български език и литература, гражданско образование и други, така и чрез осигуряване на условия учениците да се запознават със своята собствена

религия на конфесионални начала, а също да придобиват знания за историята и естеството на световните религии.

ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ I–IV клас (въвеждаща част)

Началният училищен период е уникален в живота на всяко дете, защото отразява важни моменти, свързани с личностното израстване на малките ученици, и оставя ярки и незаличими следи за цял живот. С постъпването в училище настъпват редица промени: преходът от една основна дейност към друга, поставя се началото на системното обучение, настъпва реструктуриране на самосъзнанието и разместване на влиянията на авторитетите в обкръжаващото социално пространство, осъществява се също така училищната идентификация, вербализирана чрез самовъзприятието „Аз съм ученик“. Периодът се характеризира и с редица сензитивни процеси, благоприятстващи най-вече ограмотяването и формирането на нравствени качества.

Първите десет години са най-благогатната основа за формирането на основните човешки ценности и нравствено поведение. В тази възраст в детето се пробужда духовна енергия, която му помага да осъзнае на житейско равнище проявленията на доброто и злото, красивото и грозното и да разбира техните проекции върху човешките взаимоотношения. На прагматична основа се осъществява осъзнатият преход от нравствен реализъм към нравствен релативизъм, който позволява на детето да осмисля и да оценява своите постъпки и тези на другите като съотнася резултатите от тях към причините, породили тези постъпки. Осъзнато се формира чувството за принадлежност към най-близкото обкръжение.

Всички фактори, съпътстващи тези процеси, вменияват на семейството и училището висока степен на отговорност. Естествено възниква въпросът, свързан с възможните съдържателни и технологични решения.

Обучението по *религия – християнство-православие* I–IV клас има за цел да даде на учениците основни познания за традиционната за Република България религия – Православието, като основен градивен елемент в социалния, духовния и културния живот на българите. Информацията, която те получават за живота и дейността на Господ Иисус Христос, на Пресвета Богородица и на други християнски светци, за Библията и за храма, им дава възможност не само да разширят своята култура, но и да бъдат приобщени към християнските добродетели, които да залегнат и в основата на изграждащата им се ценностна система.

Обучението по *религия – християнство-православие* не само приобщава малките ученици към нравствените послания на християнското учение, но и е изначална опора за видими и положителни промени в социално-нравствената насоченост на учебно-възпитателния процес. Обучението се осъществява на информационно-ценностна основа: формиране на основни знания за православната религия и формиране на ценностно-ориентирано отношение към света, в който детето живее и се реализира.

Основната цел и задачи са ориентирани около:

- формиране на основни знания за православието;

- запознаване с текстове от Стария и Новия Завет и осмисляне на нравствените послания, съдържащи се в тях;
- приобщаване на подрастващите към непреходните нравствени ценности на християнския морал;
- запознаване със символите на православно християнство, с живота на Господ Иисус Христос, Света Богородица и най-популярните светци;
- разширяване на сетивния кръгзор за откриване на хармонията в природата и човешките взаимоотношения и на тази основа формиране на социална емоционална компетентност;
- формиране на надеждни представи за категориите: „добро“, „зло“, „красиво“, „грозно“, „дълг“, „отговорност“, „истина“, „свобода“, „вяра“;
- укрепване на социално-нравственото развитие на подрастващите чрез формиране на умения за наблюдение и анализ на човешките взаимоотношения, водене на толерантен диалог на основата на емпатийно поведение, вземане на адекватни нравствени решения и поемане на отговорност;
- формиране на умения за запазване на духовната стабилност, самопознание и самоусъвършенстване.

Обучението по *религия – християнство-православие* в началния етап на основното образование се основава на ценността и авторитета на православната традиция и се ръководи от следните принципи: научност, комплексност, нагледност, емоционалност, съгласуваност с нуждите и интересите на ученика; диалогичност; интерактивност; развитие на ключови компетентности.

Организирането на учебния процес е поставено предимно на практическа основа. Като естествена опора за навлизане в проблематиката се използва опитът на децата, свързан с честването на православните празници, посещението им в храма и най-общите представи за православната вяра. Формирането на знания, умения и отношения в I – IV клас се базира на спираловидния подход за структуриране на учебното съдържание, който предполага постъпателно обогатяване и разширяване на представите и понятията. Затова и голяма част от основните тематични единици се повтарят, като повторението не е механично, а във всеки следващ клас предполага по-дълбинно вникване в съдържанието на разглежданата информация и по-висока степен на ценностно ориентираните дейности на учениците.

Педагогическото общуване е подчинено на позитивните емоционални преживявания на децата, насочени към пълноценна изява и стремеж към нравствено самоусъвършенстване.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ПЪРВИ КЛАС

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в I клас е разработено в дванадесет глобални теми:

1. *Аз съм християнче,*
2. *Нашите християнски празници,*
3. *Вярата в Бог ни прави добри и силни,*
4. *Ангелите – наши пазители,*
5. *Бог подкрепя праведните и прави чудеса,*
6. *Рождество Христово,*
7. *Кръщението на Иисус Христос,*
8. *Какво научих за християнската вяра,*
9. *Да обичаме всички хора,*
10. *Света Дева Мария – благословена от Бога,*
11. *Славим името на Иисус Христос,*
12. *Доброто побеждава злото.*

Ясен приоритет в програмата е постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в процеса на обучение по *религия – християнство-православие*, но са напълно преносими и приложими и в други съдържателни области. Тези компетентности се въвеждат и упражняват на начално ниво в I клас и се надграждат във II и III клас, като се очаква да бъдат развити напълно в края на IV клас. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения *през цялата учебна година*.

Овладеяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване. Така формулираните цели на обучението по *религия – християнство-православие* в I клас изискват прилагането на интерактивни методи на преподаване и последователно осъществяване на разнообразни дидактични игри и групови дейности.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Познава най-същественото от живота и дейността на Господ Иисус Христос, света Дева Мария и големите християнски светци.• Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.• Познава храма като свещено място.

	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за християнските светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога. • Знае за всеопрощаващата любов на Бога.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори, като прилага християнските добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма. • При условие на направен религиозен избор в семейството може да се моли.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Игражда емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Стреми се към социално-нравствена активност.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава в различна степен представи и понятия, свързани с православната вяра. • Споделя опит от семейството и детската градина, свързан с православните празници. 	диагностика	предварителни представи и понятия на учениците, свързани с православната вяра
1. Тема: <i>Аз съм християнче</i> – 6 часа (12 часа)			
1.1. Иисус Христос – Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Бога като Създател на всичко видимо и невидимо, Който е изпратил своя Син, за да ни научи как да бъдем добри. • Проявява духовен интерес към света, който го заобикаля. • Показва позитивно отношение към близки, приятели, природа. 	за нови знания	Бог, Господ Иисус Христос
	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава иконата на Господ Иисус Христос и открива мястото ѝ в храма. • Умее да разпознава и изобразява кръстния знак. • Познава начина, по който православните християни се прекръстват. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Света Дева Мария – Божията майка	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за света Дева Мария – Божията майка. • Възприема св. Богородица като закрилница на християните. • Проявява търпение, смирение и добри взаимоотношения. 	за нови знания	Света Дева Мария, Божия майка, Богородица, смирение

1.3. Молитвата – общуване с Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността и смисъла на молитвата. • Знае молитвата „Отче наш“. 	за нови знания	молитва, Отец
1.4. Храмът – дом Божий	<ul style="list-style-type: none"> • Познава храма като свято място. • Познава начина, по който са разположени иконите на Господ Иисус Христос и Пресвета Богородица на иконостаса в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.5. Как да се държим в храма	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за поведението в храма. • Упражнява модел на поведение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Нашите християнски празници – 3 часа (6 часа)			
2.1. Светците – Божии хора	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за светците като застъпници на християните пред Бога. • Познава традицията много хора да носят име на светец. • Знае за принципа всеки храм да е наименован на светци или на празници, свързани с живота на Иисус Христос и на света Дева Мария. • Уважава живота и делата на светците. 	за нови знания	свещец, святост, покровител
2.2. Въведение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Познава църковния празник Въведение Богородично като ден на християнското семейство. • Знае молитва към света Дева Мария. • Възприема християнското семейството като благословено от Бога. 	за упражнения и практически дейности	
2.3. Моят светец – моят Имен ден	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава образите на най-популярните светци. • Споделя знания и преживявания, свързани с празнуването на Именния ден. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Вярата в Бог ни прави добри и силни – 4 часа (8 часа)			
3.1. Света Петка	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на света Петка. • Познава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на празника 	за нови знания	свещица, праведност
3.2. Свети Йоан Рилски	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Йоан Рилски като покровител на България. • Познава празници, посветени на свети Йоан Рилски. 	за нови знания	житие, покровител
3.3. Свети Димитър– Димитровден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Димитър. • Познава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на празника. 	за нови знания	великомъченик
3.4. Вярата в Бог ни прави добри и силни	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за живота на светци, на чиито имена са кръстени храмове и манастири в родното селище. • Проявява почит към светците и любов към хората. 	за упражнения и практически дейности	

4. Тема: Ангелите - наши пазители – 1 час (2 часа)			
4.1. Свети Архангел Михаил – Архангеловден	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Ангелите като невидими пазители на християните. • Разпознава свети Архангел Михаил като водач на светлите ангели. 	за нови знания	Ангел, пазител
5. Тема: Бог подкрепя праведните и прави чудеса – 2 часа (4 часа)			
5.1. Свети Николай Чудотворец – Никулден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на свети Николай – Чудотворец. • Познава обичаите, свързани с празнуването на празника. 	за нови знания	чудотворец
5.2. Светците – вяра, дела и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя знания за добри дела и чудеса на светци. 	за упражнения и практически дейности	
6. Тема: Рождество Христово – 2 часа (4 часа)			
6.1. Рождество Христово – Витлеемската звезда	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за знаменията, свързани с раждането на Господ Иисус Христос. • Познава евангелската история. 	за нови знания	Рождество, Спасител Витлеемска звезда
6.2. Коледа	<ul style="list-style-type: none"> • Познава обичаи, свързани с празника Рождество Христово. • Споделя опит и преживявания, свързани с Коледа. 	за упражнения и практически дейности	
7. Тема: Кръщението на Иисус Христос – 2 часа (4 часа)			
7.1. Кръщението на Иисус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библиейския разказ за Кръщение Христово. • Знае защо това събитие се нарича Богоявление. • Знае за св. Йоан Кръстител, който кръщава Иисус Христос. 	за нови знания	Йоан Кръстител, кръщение, Богоявление
7.2. Богоявление и Ивановден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на празниците Богоявление и Ивановден. • Разпознава иконите на празника Богоявление и на св. Йоан Кръстител. • Познава църковната традиция и обичаите, свързани с празнуване на празника Богоявление. 	за упражнения и практически дейности	
8. Тема: Какво научих за християнската вяра – 1 час (2 часа)			

8.1. Какво научих за християнската вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за: <ul style="list-style-type: none"> - Бога като Творец на всичко видимо и невидимо; - Света Дева Мария – Божията майка; - Ангела-пазител. - Светците, почитани от православните християни. - Християнската вяра, която прави хората по-добри и силни. • Показва нагласа за реализиране на добри постъпки. 	обобщение	
9. Тема: Да обичаме всички хора – 2 часа (4 часа)			
9.1. Прощка – Сирни Заговезни	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че добрите хора обичат близките си и прощават техните грешки. • Осъзнава, че любовта към хората ни прави щастливи. • Познава обичаи, свързани с празнуване на празника Сирни Заговезни. 	за нови знания	прошка, Сирни заговезни
9.2. Обичаме и прощаваме	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява действена съпричастност към болките и радостите на другите около нас. • Споделя опит, свързан с прощката. 	за упражнения и практически дейности	
10. Тема: Света Дева Мария – благословена от Бога – 1 час (2 часа)			
10.1. Благата вест – Благовещение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за света Дева Мария като избрана от Бога да стане майка на Спасителя. • Умее да изразява почит към Божията майка. 	за нови знания	Блага вест Благовещение
11. Тема: Славим името на Исус Христос – 4 часа (8 часа)			
11.1. Цветница	<ul style="list-style-type: none"> • Познава евангелското събитие. • Споделя съкровени религиозни чувства, свързани с празника Цветница. 	за нови знания	Осанна
11.2. Христос Възкресе (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава евангелската история за Възкресението на Господ Исус Христос. • Възприема Великден като най-светлият християнски празник. 	за нови знания	Възкресение, Христос възкръсна, Наистина възкръсна
11.3. Христос Възкресе (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и участва в традиции и обичаи, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
11.4. Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира творчески изяви, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
12. Тема: Доброто побеждава злото – 1 час (2 часа)			

12.1. Свети Георги Победоносец	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за свети Георги като дарен с Божията сила, за да побеждават злото. • Познава обичаи, свързани с празнуването на празника Гергьовден. • Уважава мъчениците за православната ни вяра. 	за нови знания	Победоносец
Нашата православна вяра. Годишен преговор	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за I клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос като Спасител на човечеството, за света Дева Мария – Божията майка, за светците – Божии хора и мъченици за вярата, за християнските празници и за християнските добродетели като носители на доброто в човешките взаимоотношения. 	тест за изходно ниво	диагностика на формираните представи и понятия, заложиени в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в I клас е 32 часа.

За нови знания	16 ч. - 50%
За упражнения и практически дейности	12 ч. – 37.5%
За обобщение	2 ч. – 6.25%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 6.25%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в I клас е 64 часа.

За нови знания	32 ч. - 50%
За упражнения и практически дейности	24 ч. – 37.5%
За обобщение	4 ч. – 6.25%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 6.25%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ВТОРИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за II клас продължава реализирането на информационно-ценностната насоченост, свързана с разширяването и обогатяването на първоначални знания за православието, на практическа основа и включване на учениците в дейности, ориентирани към реализиране на религиозно-нравствено поведение.

Програмата включва шест глобални теми: 1) *Божият Син – Исус Христос*; 2) *Моята християнска вяра*; 3) *Бог е в нас и около нас*; 4) *Света Дева Мария – Богородица*; 5) *Светците – наши закрилници*; 6) *Обичам и прощavam*.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Детето опознава света на православния християнин. • Познава храма като свещено място. • Познава най-същественото от живота и дейността на Исус Христос, света Богородица и големите християнски светци. • Познава и разграничава понятието <i>чудо</i>. • Познава библейските разкази за някои от чудесата на Исус Христос, касаещи природата и хората. • Знае за чудесата на света Богородица. • Познава житията, делата и чудесата на изучените светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога, с пресвета Богородица и със светците. • Познава изискванията на петата и деветата Божии заповеди. • Знае за силата на покаянието и прощката и за всеопрощаващата Божия любов. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Описва и разпознава православния храм сред другите обществени сгради. • Разпознава свещенослужителите, които служат в храма. • Различава понятията <i>добро</i> и <i>зло</i> и проявява нагласа за добродетелност. • Споделя представи, впечатление и отношения от познати библейски разкази. • Прилага изучените християнски добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира емпатийно поведение, насочено към околните. • На основата на изучените християнски ценности проявява стремеж към себепознание и самоусъвършенстване. • Проявява добротворство, милосърдие и взаимопомощ в отношенията си с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за I клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос като Спасител на човечеството, за света Дева Мария – Божията майка, за светците – Божии хора и мъченици за вярата, за християнските празници и за християнските добродетели като носители на доброто в човешките взаимоотношения. 	тест	Господ Иисус Христос, Спасител, Пресвета Богородица, светци, църква, християнски празници и добродетели
1. Тема: Моята християнска вяра – 4 часа (8 часа)			
1.1. Храмът в моя роден край	<ul style="list-style-type: none"> • Познава устройството и предназначението на християнския храм. • Разпознава храма сред другите обществени сгради. • Описва и разказва за православни храмове, които познава. • Знае за светеца или празника, на които са посветени познатите храмове. • Описва подредбата на иконите, различава християнски символи. • Спазва правила на поведение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Служителите в храма	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява названия на служители в храма. • Познава дейността на свещенослужителите. • Разпознава свещеника според спецификата на неговото облекло. • Проявява уважение към свещенослужителите. 	за нови знания	свещеник, богослужение, литургия
1.3. Празнуваме в храма (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в богослужения в храма. • Споделя опит и преживявания, свързани с празнуването в храма. 	за упражнения и практически дейности	
1.4. Празнуваме в храма (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в богослужения в храма. • Споделя опит и преживявания, свързани с празнуването в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Божият Син – Иисус Христос – 7 часа (14 часа)			

2.1. Роди се Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския сюжет на Рождество Христово. • Знае за Господ Иисус Христос като обещания от Бога Спасител. • Познава Рождественски символи. • Познава произхода на традицията, свързана с раздаването на подаръци. 	за нови знания	Назарет, Витлеем, Витлеемска звезда влъхви, звездобройци
2.2. Празнуваме Бъдни вечер	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира творчески дейности, посветени на празника. • Проявява съпричастност в подготовката на семейното тържество. 	за упражнения и практически дейности	
2.3. Празнуваме Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява чувствона приобщеност към духовното съпреживяване на празника. 	за упражнения и практически дейности	
2.4. Чудесата на Иисус Христос (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава понятието <i>чудо</i>. • Знае за някои от чудесата на Господ Иисус Христос, извършени над природата. • Познава библейския разказ за това как Господ Иисус Христос укротява бурята и как ходи по водата. 	за нови знания	чудо, Господ
2.5. Чудесата на Иисус Христос (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за някои от чудесата на Господ Иисус Христос, извършени над хора. • Познава библейския разказ за чудното изцеление на слепородения и за възкресяването дъщерята на Иаир. 	за нови знания	слепороден, изцеление, възкресяване
2.6. Чудесата на Иисус Христос (3)	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава чудесата, касаещи природата и чудесата, свързани с хората. • Разбира силната вяра като условие за проява на чудото, което се извършва единствено от Бога. 	за упражнения и практически дейности	
2.7. Да празнуваме Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Разширява и обогатява знанията за най-големия християнски празник Възкресение Христово. • Проявява съпричастност към празничната традиция. • Споделя лични и семейни преживявания. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Бог е в нас и около нас – 3 часа (6 часа)			
3.1. Доброто в мен (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Различава понятията <i>добро</i> и <i>зло</i>. • Проявява нагласа за добродетелност. 	за нови знания	добро, зло, милосърдие, благотворителност
3.2. Доброто в мен (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя примери от личния си опит за съпричастност, добротворство, милосърдие и благотворителност. 	за упражнения и практически дейности	
3.3. Бог ни обича	<ul style="list-style-type: none"> • Знае, че Господ Иисус Христос обича всички хора, но най-много обича децата. 	за упражнения и	

и закриля	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери от изучените библейски истории. • Открива Божията любов и грижа в света и в личния си живот. 	практически дейности	
4. Тема: Света Дева Мария – Богородица – 3 часа (6 часа)			
4.1. Родителите на св. Дева Мария	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житията на праведните Йоаким и Анна, избрани да станат родители на св. Дева Мария. • Знае за силата на искрената и смирена молитва. • Разпознава образите на св. Анна и св. Йоаким на икона. • Показва нагласа за послушание, кротост, ученолюбивост и старание по примера на малката св. Дева Мария. 	за нови знания	Първосвещеник
4.2. Чудесата на св. Богородица (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава някои от чудесата, които е извършвала св. Богородица. • Приема св. Богородица като небесна застъпница и помощница на християните. 	за нови знания	Пресвета, чудотворни икони
4.3 Чудесата на св. Богородица (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава чудотворни икони на Пресвета Богородица. • Знае молитва към св. Богородица. • Разказва за някои от чудесата на св. Богородица. 	за упражнения и практически дейности	
5. Тема: Светците – наши закрилници – 6 часа (12 часа)			
5.1. Света Варвара	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на света Варвара. • Познава народните вярвания за закрилата на св. Варвара и почитането ѝ в българската традиция. • Изразява респект към саможертвата на светицата. 	за нови знания	аязмо
5.2. Свети Стефан	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на св. Стефан. • Разпознава иконата на светеца. • Възприема светеца като пример за проява на добротворство, смирение и прошка. 	за нови знания	дякон, архидякон, прошка, Стефановден
5.3. Свети Теодор Тирон	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на свети Теодор Тирон. • Разпознава иконата на светеца сред другите светци-воини, изобразявани на коне. • Възприема св. Теодор Тирон като пример за твърда вяра и упование в Бога в трудни моменти. • Познава и уважава обичаите в родното селище, свързани с празнуването на Тодоровден. 	за нови знания	идоли, пост, великомъченик, клада
5.4. Свети Мина	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на свети Мина. • Разпознава иконата на светеца сред другите светци-воини, изобразявани на коне. • Познава вярванията в родното селище, свързани с почитта към св. Мина. 	за нови знания	гонение, застъпник
5.5. Света Екатерина	<ul style="list-style-type: none"> • Познава житието и иконата на света Екатерина. • Изразява чувство на почит и уважение към светицата. 	за нови знания	мъдрост, вярност

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава обичаите и вярванията в родното селище, свързани с почитта към св. Екатерина. 		
5.6. Вярa и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за светците като наши застъпници пред Бога. • Уважава живота и делата им. • Познава църковната традиция за отдаване на почит към светците чрез икони, мощи, молитви, песнопения и др. • Разпознава икони на светци. • Споделя знания за чудеса на светци. • Приема добротата и праведността на светците като пример за подражание. 	<i>за обобщение</i>	
6. Тема: Обичам и прощавам – 7 часа (14 часа)			
6.1. Почитай баща си и майка си (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира петата Божия заповед. • Разбира смисъла на понятието почит. • Описва задълженията на децата към родителите. 	за нови знания	Божия заповед, родители, почит, благодарност, любов, послушание, дълг
6.2. Почитай баща си и майка си (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Описва подкрепата, разбирането и съпричастността, която получава от родителите си. • Проявява почит и уважение към родителите. 	за упражнения и практически дейности	
6.3. Простено – прости	<ul style="list-style-type: none"> • Разширява и обогатява знанията си за християнската прошка. • Познава църковната и народната традиция, свързана с отбелязването на Сирни заговезни. • Участва в последованието на вземане и даване на прошка. • Разбира прошката като израз на любов към Бога и към хората. 	за упражнения и практически дейности	прошка, Сирни заговезни
6.4. Не лъжи (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава деветата Божия заповед. • Има отрицателно отношение към лъжата във всички нейни форми. 	за нови знания	истина, лъжа, доверие
6.5. Не лъжи (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Формира критичност и самокритичност към проявите на лъжата в живота. • Споделя опит и преживявания, свързани с лъжата. 	за упражнения и практически дейности	
6.6. Прави добро	<ul style="list-style-type: none"> • Приема призива на Господ Иисус Христос да се прави добро. • Разграничава добрите дела от недостойните. • Участва в социални прояви на благотворителност, които са израз на добротворство и проява на християнска любов. • Проявява съпричастност, великодушие и състрадание към хората. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя примери за проява на милосърдие и грижа за нуждаещите се като важна част на християнския живот. 		
6.7. Вярa и добри дела	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че вярата се проявява в добри дела. • Следва Божиите заповеди; стреми се да обича, да прощава и да помага на околните. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за 2. клас представи и понятия захристиянската вяра, за Божия Син – Иисус Христос; за Божието присъствие в света и в нас като добро и закрила, за Божията майка – Пресвета Богородица, за светците като наши закрилници; за Божиите заповеди, за вярата и добрите дела. 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложените в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във II клас е 32 часа.

За нови знания	14 ч. - 44%
За упражнения и практически дейности	14 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във II клас е 64 часа.

За нови знания	28 ч. - 44%
За упражнения и практически дейности	28 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. - 6%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ТРЕТИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за трети клас очертава по-широк смислово-ценностен периметър на учебното съдържание. Увеличават се дейностите, насочени не само към овладяване, но и прилагане на знанията и уменията в ежедневието, но и тези дейности гарантиращи изграждането на пълноценни духовно-нравствени личности.

Програмата включва седем глобални теми: 1) *Нашата вяра*; 2) *Иисус Христос – Спасителят*; 3) *Бог -Творец*; 4) *Света Богородица – наша закрилица*; 5) *Да празнуваме заедно*; 6) *Българските светци*; 7) *Обичам и помагам*.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на вярата и суеверието. • Познава молитвеното предназначение на иконата. • Познава видовете молитви: хвалебни, благодарствени, просителни. • Познава основните моменти от земния живот на Господ Иисус Христос, в които той се разкрива като Богочовек. • Познава Христовите ученици като разпространители на християнството. • Познава Библията като свещена книга на християните. • Научава, че Библията разкрива Бога като Творец на света и човека, като Любящ Баща и като справедлив Съдия. • Познава съдържанието на десетте Божии заповеди. • Познава златното правило на християнската нравственост: „Както искате да постъпват с вас човеците, тъй постъпвайте и вие с тях“ (Лука 6:31). • Познава основните моменти от живота на св. Дева Мария и празници и молитви, с които се почита Пресвета Богородица. • Познава делата и чудесата на св. княз Борис Покръстител, св. Климент Охридски, св. патриарх Евтимий Търновски и почитаните в родния край български светци. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Различава вяра от суеверие. • Разпознава и тълкува различни изображения на икони. • Разпознава видовете молитва. • Разграничава двете основни части от съдържанието на Библията – Стар и Нов Завет. • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в светлината на десетте Божии заповеди.

	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага изучените Божии заповеди в ежедневно общуване с околните. • Дава примери от библейски разкази, житията на българските светци и от живота за вяра и действена любов към Бога. • Проявява съпричастност към болките и радостите на близките и оказва помощ на нуждаещите се. • Осъществява природозащитна дейност. • Осъществява творчески дейности, свързани с християнските празници.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Приема молитвата като част от живота на всеки християнин. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Осъзнава своята отговорност за опазването на природата като дар от Бога. • Стреми се към добротворство, милосърдие и взаимопомощ.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за II клас предмети и понятия за православната вяра; за Божия Син – Господ Исус Христос; за Божието присъствие в света и в нас като добро и закрила; за Божията майка – пресвета Богородица; за светците като наши закрилници; за Божиите заповеди, за вярата и добрите дела. 	тест	Господ Исус Христос, Син Божи, Божия любов и закрила, Пресвета Богородица, светци, храм, Божии заповеди, вяра, добри дела
1. Тема: Нашата вяра – 3 часа (6 часа)			
1.1. Вяра и суеверие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на вярата и суеверието. • Разграничава вяра от суеверия. • Различава проявите на суеверията и се стреми да ги отхвърля в ежедневието си. 	за нови знания	вяра, суеверие, Църква, спасение
1.2. Пред иконата	<ul style="list-style-type: none"> • Познава молитвеното предназначение на иконата. • Различава икона от картина. • Разпознава и тълкува различни изображения на икони. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Почита християнската икона и това, което тя символизира. • Осъществява молитвено общение с Бога и светците чрез иконите. 		
1.3. За какво се молим	<ul style="list-style-type: none"> • Познава молитвата като средство за приближаване до Бога. • Различава видовете молитви: хвалебни, благодарствени, просителни. • Приема молитвата като част от живота на всеки християнин. • Осъществява лично молитвено общение с Бога и молитвено участие в общото богослужение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
2. Тема: Иисус Христос – Спасителят – 4 часа (8 часа)			
2.1. Богочовекът Иисус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните моменти от земния живот на Господ Иисус Христос, в които той се разкрива като Богочовек. • Разказва за събития, свързани с живота на Господ Иисус Христос – като човек и Бог. 	за упражнения и практически дейности	
2.2. Учениците на Иисус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за избора на св. апостоли от Господ Иисус Христос. • Познава Христовите ученици като разпространители на християнството. 	за нови знания	апостол, ученик Христов, Евангелие, проповедник
2.3. От Лазаровден до Великден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските събития от Лазаровден до Възкресение Христово. • Познава съдържанието и начина на отбелязване на празниците в този период. • Разпознава иконографските изображения на събитията от този период. 	за нови знания	възкръсвам, страст, Страстна седмица, Велики четвъртък, Тайната вечеря, Разпети петък, разпятие, плащаница
2.4. От Възкресение до Възнесение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността на събитието Възнесение Господне (Спасовден). • Познава обичаите, свързани с този празник. • Изпитва доверие в Бога и стремеж към самоусъвършенстване. 	за нови знания	Възнесение, спасение, Спасовден
3. Тема: Бог – Творец – 8 часа (16 часа)			
3.1. Библията разказва за Бога и за хората	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Библията като свещена книга на християните. • Разграничава двата дяла на Библията – Стария и Новия Завет. 	за нови знания	Библия, Завет, Евангелие

3.2. Сътворението на света	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за Сътворението на света от Бога. • Описва основните моменти от сътвореното в шестте творчески дни. • Цени и пази природата като проявление на Божествения дух и промисъл. 	за нови знания	Сътворение, творчески дни, Бог – Творец, добро
3.3. Първите хора	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за сътворението на човека. • Осъзнава грижата на Бога за всички хора като баща за своите деца. • Разбира грехопадението като съмнение и непослушание към Бога. • Прави разлика между грях и праведност. 	за нови знания	Адам, Ева, Бог – Творец, Райска градина, съвест, грях, грехопадение, завист
3.4. Божията справедливост (Ной, Вавилонската кула)	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за любовта на Бога към Неговите деца – хората. • Познава библейските разкази за големия потоп и за Вавилонската кула. • Разказва за събитията, описани в библейската история на Ной. • Разпознава многоцветната дъга като символ на завета на Бога с Ной. 	за нови знания	справедливост, потоп, Ноев ковчег, жертвоприношение, съюз, завет, праведност, гордост
3.5. Божията справедливост	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява в библейска светлина събития от своя живот. • Разграничава добрите от лошите постъпки и проявява стремеж към самоусъвършенстване. 	за упражнения и практически дейности	
3.6. 10-те Божии заповеди (1)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за даването на десетте Божии заповеди на Мойсей. • Познава съдържанието и значението на десетте Божии заповеди. 	за нови знания	Синай, декалог, скрижали, кумир
3.7. 10-те Божии заповеди (2)	<ul style="list-style-type: none"> • Приема Божиите заповеди като правила в отношенията с околните. • Споделяи оценява приложението на десетте Божии заповеди в своето ежедневие. 	за упражнения и практически дейности	
3.8. Бог се открива на хората	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава начините, по които Бог се открива на хората – чрез сътворения свят и Библията. • Проявява стремеж към боголюбиво и нравствено поведение. 	за обобщение	
4. Тема: Света Богородица – наша закрилница – 3 часа (6 часа)			
4.1. Молим се на Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от живота на Пресвета Богородица. • Разпознава иконата на Пресвета Богородица. • Знае молитва към Пресвета Богородица. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> Показва преклонение и почит към Пресвета Богородица. 		
4.2. Празнуваме Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> Познава празниците, с които се почита Пресвета Богородица. Разпознава иконите, посветени на Богородични празници. Участва в отбелязването на празници, посветени на Пресвета Богородица. 	за упражнения и практически дейности	
5. Тема: Да празнуваме заедно – 6 часа (12 часа)			
5.1. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Познава смисъла на Раждането на Божия син и любовта му към хората. Познава основните моменти от евангелското събитие и ги разпознава в иконата на празника Рождество Христово. 	за нови знания	Месия, Спасител; летоброене, ливан, смирна
5.2. Коледа	<ul style="list-style-type: none"> Уважава и разказва за българската семейна традиция, свързана с празника. Участва в духовно наситени творчески и социално значими дейности. 	за упражнения и практически дейности	
5.3. Възкресение Христово – Пасха	<ul style="list-style-type: none"> Обсъжда смисъла и значението на християнската Пасха. Осъществява творчески и социално значими дейности, свързани с празника. 	за упражнения и практически дейности	
5.4. Пасхалната радост	<ul style="list-style-type: none"> Възприема Възкресение Христово като най-великото събитие, чествано от Църквата – Празник на празниците. Осъществява творчески дейности, свързани с празника Възкресение Христово. 	за упражнения и практически дейности	
6. Тема: Българските светци – 7 часа (14 часа)			
6.1. Св. княз Борис	<ul style="list-style-type: none"> Познава живота и делото на св. княз Борис I за приемане на християнската вяра по българските земи. Разпознава образа на св. княз Борис Покръстител на икона и иконографското изображение на покръстването на владетеля. 	за нови знания	езичници, покръстване, равноапостолен
6.2. Св. Климент Охридски	<ul style="list-style-type: none"> Познава основни моменти от житието на св. Климент Охридски – първият епископ на български език и създателят на славянската азбука Кирилицата. Разбира приноса на св. Климент Охридски като книжовен просветител и духовник и му отдават почит. 	за нови знания	Писание, книжовник, епископ, кирилица

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава образа на св. Климент Охридски на икона. 		
6.3. Св. патриарх Евтимий	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни моменти от житието на св. Евтимий, патриарх Търновски. • Разбира значението на неговото дело като защитник и духовен водач на българския народ. • Знае датата, на която Църквата чества паметта на светеца. • Разпознава образа на св. патриарх Евтимий Търновски на икона. 	за нови знания	патриарх, Света Троица, заточение
6.4. Светците от моя роден край	<ul style="list-style-type: none"> • Познава светците в родния край. • Знае датата, на която Църквата ги чества. • Назовава почитаните в родния край български светци. • Разказва за чудеса, извършени по молитвеното застъпничество на светците. • Разказва за църковната традиция и народните обичаи, свързани с техните празници. 	за упражнения и практически дейности	
6.5. Българските светци	<ul style="list-style-type: none"> • Осъществява творчески дейности, свързани с честването на празниците на св. княз Борис Покръстител, св. Климент Охридски, св. патриарх Евтимий Търновски и почитаните в родния край български светци. • Разпознава техните икони. • Споделя опит, свързан с участие в богослужението на празници, посветени на българските светци. 	за упражнения и практически дейности	
7. Тема: Обичам и помагам – 7 часа (14 часа)			
7.1. Грижа се за близките си	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните задължения на християните и същността на боголюбивото поведение. • Осъзнава силата на действената любов към хората около нас. • Познава златното правило на християнската нравственост: „Както искате да постъпват с вас хората, тъй постъпвайте и вие с тях“ (Лука 6:31). 	за нови знания	близки, ближни, грижа, нуждаещи се, милосърдие, взаимопомощ
7.2. Помагам на нуждаещите се	<ul style="list-style-type: none"> • Следва примера на Господ Иисус Христос за оказване на помощ и подкрепа на нуждаещите се. • Проявява съпричастност към болките и радостите на близките и оказва помощ на нуждаещите се. 	за упражнения и практически дейности	
7.3. Милея за природата	<ul style="list-style-type: none"> • Чрез красотата на природата открива любовта на Бога към хората. • Разбира нуждата от опазване на природата – като наш общ дом и осъществява природозащитна дейност. 	за упражнения и практически дейности	Божие творение, природа, човек, милея

7.4. Вяра и дела	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери от изучените библейски разкази, житията на българските светци и от живота за вяра и действена любов към Бога. • Разбира смисъла на добрите човешки взаимоотношения и проявява емпатийно поведение. • Разбира своята отговорност за опазване на природата. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за III клас представи и понятия за нашата вяра, за Спасителят Исус Христос, за Бог – Творец, за десетте Божии заповеди, за нашата закрилница Пресвета Богородица, за българските светци, за обичта и грижата към ближния и към природата. 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в III клас е 32 часа.

За нови знания	14 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 45%
За обобщение	2 ч. - 7%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в III клас е 64 часа.

За нови знания	27 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	31 ч. - 45%
За обобщение	5 ч. - 7%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	5 ч. - 8%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ЧЕТВЪРТИ КЛАС

Учебната програма по *религия - християнство-православие* за IV клас е ориентирана към обобщаване и затвърждаване на придобитите знания, умения и отношения в I – III клас, свързани с проникване в нравствените послания на християнското учение и произтичащите от него нравствени категории: „добро“, „истина“, „свобода“, „справедливост“, „съпричастност“, „толерантност“, „нравственост“.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-същественото от живота и дейността на Господ Исус Христос, Пресвета Богородица и големите християнски светци. • Знае за чудесата на Пресвета Богородица. • Познава житията, делата и чудесата на изучените светци. • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога, с Пресвета Богородица и със светците. • Познава изискванията на петата и деветата Божии заповеди. • Знае за силата на покаянието и прощката и за всеопрощаващата Божия любов. • Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции. • Знае за основните празници на други религиозни общности.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в библейска светлина. • Прилага изучените християнски добродетели в ежедневно общуване с околните. • Прилага изграден модел на поведение в храма. • При условие на направен религиозен избор в семейството може да участва в богослужение и да се моли. • Проявява толерантност към различните култури и религии.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Приема емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване. • Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ. • Разбира смисъла на добрите взаимоотношения с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за III клас представи и понятия за нашата вяра, за Спасителят Исус Христос, за Бог – Творец, за десетте Божии заповеди, за нашата закрилница Пресвета Богородица, за българските светци, за обичта и грижата към ближния и към природата. 	тест	
1. Тема: Вяра и живот – 7 часа (14 часа)			
1.1. С вяра задружно да живеем	<ul style="list-style-type: none"> Разбира задружния живот като естествено следствие от добрите взаимоотношения и намерения на човека към себе си и към другите. Открива, че приятелство и задружен живот има само там, където има съгласие, мир и любов. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Иконите ни говорят	<ul style="list-style-type: none"> Познава същността на иконата и значението ѝ в живота на християните. Разпознава и интерпретира различни свещени изображения и християнски символи. Отнася се с почит и уважение към свещените изображения и символите на православната вяра. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. 10-те Божии заповеди	<ul style="list-style-type: none"> Разказва за десетте Божии заповеди. Обсъжда тяхното религиозно-нравствено значение. Дава примери за нарушения (грехове) на Божиите заповеди. Осмисля и прилага заповедите в живота. 	за упражнение и практически дейности	
1.4. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава и разбира същността на тайнствата на Църквата. Познава тайнствата Кръщение и Миропомазване. 	за нови знания	Тайнства, Кръщение, Миропомазване, миро, елей, купел
1.5. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава тайнствата Изповед и Причастие. Разграничава видимата от невидимата страна на тайнствата. Осъзнава ценността на Литургията като център на християнския живот. 	за нови знания	изповед, причастие, литургия
1.6. Тайнствата на Православната църква	<ul style="list-style-type: none"> Познава произхода и значението на тайнствата в Православната църква. Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Исус Христос и Църквата. Разбира смисъла на тайнствата в живота на християнина. 	за упражнение и практически дейности	

1.7. Вярата в Бога ни прави по-добри, силни и щастливи	<ul style="list-style-type: none"> • Говори свободно как вярата в Бога ни помага и ни прави по-добри, силни и щастливи. 	за упражнение и практически дейности	
2. Тема: Исус Христос – Учителят – 8 часа (16 часа)			
2.1. Притчи на Исус Христос (блудния син)	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на думата притча. • Познава част от притчите, изречени от Господ Исус Христос по време на Неговото обществено служение. • Научава какво е значението на притчите за разкриване тайните на Божието Царство, благодатта и спасението чрез Бога. • Познава съдържанието и смисъла на притчата за блудния син. 	за нови знания	притча, Божие Царство, блуден син, гордост, смирение, покаяние
2.2. Притчи на Исус Христос (добрия самарянин)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и смисъла на притчата за добрия самарянин. • Приема, че милосърдието е водещо в нашия живот. • Разпознава като свой ближен всеки, който е в нужда. • Проявява съпричастност. 	за нови знания	самарянин, левит, ближен
2.3. Притчи на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава притчата като библейски жанр. • Споделя и тълкува съдържанието на притчите, които Господ Исус Христос разказва на своите ученици. • Вниква в смисъла на духовните послания в конкретните притчи. 	за упражнение и практически дейности	
2.4. Страданията на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Придобива представа за страданията на Господ Исус Христос като част от Неговата спасителна мисия. • Изпитва чувство на благодарност и почит към Спасителя, Който се е пожертвал заради хората. • Познава църковната традиция за отбелязване на Христовите страдания. • Съпреживява богослужението през Страстната седмица. 	за нови знания	страдание, страст, Страстна седмица, разпятие, Разпети петък
2.5. Начало на Христовата църква (Петдесетница)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за възникването на Новозаветната Христова Църква. • Разпознава иконата на Петдесетница. • Разказва за слизането на Светия Дух над апостолите. • Познава същността и значението на празниците Петдесетница и Свети Дух. • Разказва за обичаи, свързани с празнуването им в българската традиция. 	за нови знания	Петдесетница, Свети Дух, апостоли, Църква

2.6. Светите апостоли – проповедници	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на 12-те апостоли. • Познава значението на проповедническото дело на светите апостоли за християнството. • Разпознава иконите на светите апостоли Петър и Павел. 	за нови знания	апостол, проповед, мисионерски пътувания, послание
2.7. Проповедническото дело на светите апостоли Петър и Павел	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за мисионерските пътувания на светите апостоли Петър и Павел. • Работи с историческа карта. 	за упражнение и практически дейности	
2.8. Иисус Христос – Божествен Учител	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва и тълкува изучени притчи. • Определя съдържанието в Христовите притчи ценности. • Разказва за страданията на Господ Иисус Христос като част от Неговата спасителна мисия. • Разказва за изпращането на Светия Дух на Петдесетница. • Възприема Петдесетница като рожден ден на Новозаветната Христова Църква. • Познава мисията на светите апостоли като проповедници на Христовото учение. 	<i>за обобщение</i>	
3. Тема: Библията – Священо Писание – 3 часа (6 часа)			
3.1. Старият Завет	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава най-обща познания за съдържанието на Стария Завет като част от Священото Писание. • Назовава броя на книгите. 	за нови знания	Стар Завет, петокнижие, пророци
3.2. Новият Завет	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава най-обща познания за съдържанието на Новия завет, като част от Священото писание; • Назовава имената на четиримата евангелисти. 	за нови знания	Евангелие, Нов Завет
3.3. Библията – Священо Писание	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Библията като Священо Писание и Божие откровение – най-важната книга в християнската религия. • Работи с библейски цитати и посочки, като ги намира в съдържанието на Библията. 	за упражнение и практически дейности	
4. Тема: Света Богородица се моли за нас – 2 часа (4 часа)			
4.1. Икони на Пресвета	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различните типове икони на Пресвета Богородица. • Познава по-известните чудотворни икони на св. Богородица в България. 	за упражнение и практически	

Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за извършването на чудеса чрез икони на Пресвета Богородица. • Проявява почит и уважение към образа на Пресвета Богородица. 	дейности	
4.2. Молитви към Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основни молитви към Пресвета Богородица. • Дава примери за спасителната сила на молитвите към св. Богородица. 	за упражнение и практически дейности	
5. Тема: Празничен календар – 8 часа (16 часа)			
5.1. Празници, посветени на Исус Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на Божия Син, които се честват в Православната Църква като Господски празници. • Познава датата на тяхното отбелязване и празничната традиция, свързана с тяхното честване в православната Църква. 	за нови знания	Господски празници, Сретение, Преображение, Възнесение
5.2. Господски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава празниците, посветени на най-важните събития от живота на Господ Исус Христос. • Включва се активно в творчески дейности, посветени на Господските празници. 	за упражнение и практически дейности	
5.3. Празници, посветени на Пресвета Богородица	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събития от живота на Пресвета Богородица, които се честват в Православната Църква като Богородични празници. • Познава датата на тяхното отбелязване и празничната традиция в Православната Църква . 	за нови знания	Богородични празници – Покров, Въведение, Успение
5.4. Богородични празници	<ul style="list-style-type: none"> • Споделя преживявания, свързани с празниците, посветени на Пресвета Богородица. • Активно се включва в творчески дейности, посветени на честването на Богородичните празници. 	за упражнение и практически дейности	
5.5. Празници, посветени на християнските светци	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава категориите светци в Православието: пророци, апостоли, светители, мъченици, преподобни и праведни. • Познава датата и традицията на отбелязване на основни светийски празници в православната традиция. 	за нови знания	Светийски празници
5.6. Светийски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва съдържанието на някои светийски празници. • Споделя преживявания, свързани с празници на християнски светци. 	за упражнение и практически дейности	
5.7. Празници на други религиозни	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните празници и обичаи на мюсюлманската общност в България – петък, Рамазан Байрам, Курбан Байрам. • Познава основните празници и обичаи на юдейската религиозна общност в 	за нови знания	религиозен календар, мюсюлмани, юдеи

общности в България	България –събота, Рон Ашана, Пасха.		
5.8. празниците, религиозна толерантност, другите	<ul style="list-style-type: none"> • Различава празниците на отделните общности. • Проявява толерантност, като осмисля идеята за съвместното съжителство на различните религиозни общности. 	за упражнение и практически дейности	
6. Тема: Да обичаме всички хора – 3 часа (6 часа)			
6.1. Ние сме различни деца на Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на християнското послание: „Бог е любов“ (1 Йоан 1:8). • Осмисля многообразието в света като благословено от Бога. • Умее да разпознава различни форми на дискриминация. • Споделя примери и лични преживявания, свързани с дискриминация и толерантност • Проявява активно поведение, насочено към приобщаване на различните. 	за нови знания	справедливо отношение към другите, равноправие, толерантност, милосърдие
6.2. Исус Христос ни учи как да обичаме	<ul style="list-style-type: none"> • Познава двете най-важни заповеди, в които Господ Исус Христос ни учи да обичаме (Лука 6:31 и Мат. 22:37; Марк. 13:30; Лука 10:27). • Осъзнава християнския нравствен закон като израз на любовта към Бога и към хората. • Оценява постъпките си спрямо правилата на християнската любов. 	за нови знания	християнски нравствен закон
6.3. Дарявам с любов	<ul style="list-style-type: none"> • Описва различните начини за изразяване на обич във взаимоотношенията между хората; • Проявява стремеж да изразява любовта си чрез прошка, уважение и милосърдие; • Стреми се да контролира агресията във взаимоотношенията си на основата на Божията заповед за ненасилие и любов към враговете. 	за упражнение и практически дейности	
Нашата вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла на основните нравствени послания на християнското учение; • Споделя знания и опит за силата на православната вяра. 	за обобщение	
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за IV клас представи и понятия, свързани с темите за Господ Исус Христос като Учителят, за Библията като Свещено Писание на християните, с иконите и молитвите към Пресвета Богородица, с празничния календар и с обичта към всички хора. 	Тест	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IV клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 45%
За обобщение	2 ч. - 7%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IV клас е 68 часа.

За нови знания	27 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	31 ч. - 45%
За обобщение	5 ч. - 7%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	5 ч. - 8%

ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ V–VII клас

Учебното съдържание на предмета *религия – християнство-православие* в прогимназиалния етап на основната степен на образование запознава учениците с историческата и нравствена същност на християнското учение, с неповторимостта на християнската култура и осмислянето истините на вярата, на които се основава традиционното за Република България православно вероизповедание. Главният акцент на учебното съдържание за V–VII клас е насочен към формиране на знания, умения и отношения, свързани с Църквата, християнския живот и християнските традиции.

Целта на обучението в V–VII клас е по-задълбочено вникване в нравствената и вероучителна същност на християнството.

Учебното съдържание за V–VII клас обхваща:

- храмът – място за среща на човека с Бога;
- християнска иконография;
- богослужение,
- свещенослужители;
- молитва;
- тайнства; църковни празници;
- Десетте Божии заповеди;
- монашество и манастири;
- Символът на вярата;
- християнското семейство,
- Православие, Римокатолицизъм, Протестантизъм,
- християнство, юдаизъм и ислям

Обучението по *религия – християнство-православие* не предоставя готови модели за поведение, а има за цел да даде на учениците фундаментални знания, чрез които да се мотивира потребност от проява на християнско нравствено поведение чрез:

- приобщаване на младото поколение към нравствените ценности на християнството;
- запознаване на учениците, изучаващи религия, с църковните традиции, съзидателните начала на християнството в исторически, философски и културен план, както и възпитателната страна на подвига на Христовите ученици и последователи;
- създаване добра основа у учениците за по-нататъшни задълбочени философски, културологични и духовни занимания;
- запознаване с идеите на други религии: юдаизъм и ислям;
- формиране на религиозна толерантност, уважение към човешката личност и любов към хората;
- насочване на учениците към адекватно ориентиране в многообразния социален и религиозен живот и развиване на способности за отговорно участие в обществени дела.

В тази степен учениците трябва да разширят и затвърдят знанията си от първия етап, както и да добият представа за световните религии – юдаизъм, будизъм, ислям. Това ще даде възможност в последната степен учениците да разберат социалните измерения на християнството и да прилагат в общественния живот историко-философските и религиозно-нравствените си знания.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ПЕТИ КЛАС

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Тази учебна програма описва обучението по *религия – християнство-православие* в V клас. Тя е ориентирана към формиране на знания, умения и отношения у учениците за храма и неговата роля в живота на християните, за монашеството и манастирите и тяхното значение за опазването на духовните традиции на българския народ, за църковния живот, за християнските празници и традиции, за световните религии и направленията в християнството.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в V клас е разработено в пет глобални теми:

Встъпителни уроци

Храмът – съсредоточие на духовен и културен живот

Монашество и манастири

Църковен живот

Празници и традиции в религиозния живот

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none">Ученикът познава най-съществените моменти от живота и дейността на Господ Иисус Христос, света Дева Мария и християнските светци.Разбира смисъла и значимостта на основните християнски празници и традиции.Познава архитектурните особености и предназначението на православния християнския храм, на храмовете на другите християнски вероизповедания, както и храмовете на други религиозни общности (юдеи, мюсюлмани). Познава християнските символи и свещени изображения.Познава особеностите на монашеството в неговите различни проявления (източно и западно монашество в християнския свят; монашество в будизма и исляма). Разбира значението на българските манастири за укрепване на духовните традиции на нашия народ, както и ролята им за развитието и опазването на българската книжовност и културна история.Познава йерархическите степени на свещенослужителите – дякон, презвитер, епископ.

	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава знания за богослужението, църковната музика и молитвата.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изразява лични чувства, мисли и преживявания, породени от собствения религиозен опит, свързан с отбелязването на християнските празници и посещенията в храма. • Прилага усвоените правила за поведение в храма. • Различава видовете молитви (славословни, благодарствени, просителни; вътрешна и външна молитва). • Разпознава синагогата като молитвен дом на юдеите и джамията като молитвен дом на мюсюлманите.
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява уважение към свещенослужителите. • Изразява почит към християнските символи и свещените изображения. • Проявява религиозна толерантност и емпатийно поведение, насочено към околните. • Стреми се към социално-нравствена активност като спазва общоприетите нравствени норми на поведение в ежедневно общуване.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Встъпителни уроци – 4 часа (8 часа)			
1.1. Библията – Книга на живота	<ul style="list-style-type: none"> • Познава състава на Библията (Стар и Нов Завет). • Осъзнава значимостта на делото на св. братя Кирил и Методий за разпространението на Священото Писание и християнството сред нашия народ. • Разбира значението на Библията за християните. 	за упражнения и практически дейности	
1.2. Иисус Христос – Божествен Учител	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни събития от живота на Иисус Христос. • Разбира посланията на Неговото Божествено учение. • Осъзнава смисъла на някои притчи, изучавани в IV клас. 	за упражнения и практически дейности	
1.3. Основаване на Църквата и разпространение на християнството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските събития, свързани с основаването на Църквата. • Разбира смисъла на старозаветната и новозаветната Петдесетница. • Разпознава и описва иконата на празника Петдесетница. • Разказва за проповедническата дейност на Христовите ученици. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава значението на апостолската проповед за разпространението на Христовото учение и за възникването на християнски общини. 		
1.4. Библия, християнство и Църква Входно ниво – тест	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за IV клас представи и понятия, свързани с Библията, Христовото учение, основаването на Църквата и апостолската проповед за разпространение на християнството. 	за контрол и оценка	
2. Тема: Храмът – съсредоточие на духовен и културен живот – 6 часа (12 часа)			
2.1. Храм – устройство, архитектура, предназначение	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава архитектурното оформление на храма. • Познава частите на православния храм и тяхното предназначение. • Посочва външните и вътрешните различия в устройството на православния храм, римокатолическия храм и протестантския молитвен дом. • Разбира предназначението на храма като място за молитва. 	за нови знания	олтар, кораб, притвор, иконостас
2.2. Храмът – място за духовно и културно общуване	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава творби на християнското изкуство. • Разбира значението на храма като духовен център за християните. • Осъзнава ролята на богослужението като средство за духовна и нравствена промяна. • Проявява уважение към религиозните чувства на другите. 	за нови знания	икона, стенопис, църковно песнопение, богослужение, молитва
2.3. Поведение в храма	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и спазва правилата за поведение в храма. • Отнася се с уважение към Божиите служители. • Проявява почтително отношение към светия кръст и предметите в храма. • Разбира значението на кръстния знак като израз на религиозно чувство. 	за упражнения и практически дейности	
2.4. Синагога – молитвен дом на юдеите	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „синагога“. • Познава устройството и уредбата на синагогата. • Знае за някои моменти от духовния живот на юдеите. • Проявява уважение към религиозните чувства на хора с различна религиозна принадлежност. 	за нови знания	юдеи, синагога, херувими, равин, амвон
2.5. Джамя – молитвен дом на мюсюлманите	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „джамя“. • Познава архитектурния облик и уредбата на джамията. • Знае за някои моменти от духовния живот на мюсюлманите. • Проявява уважение към религиозните чувства на хора с различна религиозна принадлежност. 	за нови знания	мюсюлмани, джамия, минаре, мюезин, имам

2.6. Свещени изображения	<ul style="list-style-type: none"> • Познава елементите от украсата на православния храм. • Познава най-древните форми на кръста и някои древнохристиянски символични изображения на Исус Христос, Света Троица и Светия Дух. • Познава историческия период на иконоборството и значението на Седмия вселенски събор (787 г.) за утвърждаването на иконопочитанието. • Проявява почитателно отношение към свещените изображения. 	за упражнения и практически дейности	
3. Тема: Монашество и манастири – 3 часа (6 часа)			
3.1. Възникване и същност на монашеството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава причините за възникване на монашеството. • Познава особеностите на източното и западното монашество. 	за нови знания	аскетизъм, монах, монашески орден
3.2. Манастири – възникване и значение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае кои са първите средища на православното монашество. • Свързва периода след покръстването на българския народ с появата на манастири в България. • Разбира значението на манастирите за опазването на вярата и духовните традиции на нашия народ. 	за нови знания	манастир, монашество
3.3. Българските манастири – огнища на вяра и духовност	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира значението на българските манастири за укрепване на духовните традиции на нашия народ, както и ролята им за развитието и опазването на българската книжовност и културна история. • Назовава и разпознава големите български манастири. 	за нови знания	обител, мощи
4. Тема: Църковен живот – 3 часа (6 часа)			
4.1. Свещенослужители	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на думата „свещенослужители“. • Познава йерархическите степени на свещенослужителите – дякон, презвитер, епископ. • Знае какви са основните задължения на свещенослужителите. • Проявява уважение към свещенослужителите. 	за нови знания	дякон, презвитер, епископ, митрополит, епархия, енория, патриарх, Св. Синод
4.2. Богослужение и църковна музика	<ul style="list-style-type: none"> • Различава видовете богослужения от трите богослужебни кръга – денонощен, седмичен и годишен. • Разбира значението на църковната музика за изразяване на религиозните преживявания. 	за нови знания	богослужебен кръг, утрень, вечерня, св. литургия, църковна музика

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава някои творби на българските църковно-хорови композитори (Добри Христов, Петър Динев). 		
4.3. Молитва	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира същността на молитвата като духовен разговор на човека с Бога. • Разграничава видовете молитви (славословни, благодарствени, просителни; вътрешна и външна молитва). • Разпознава белезите на истинската молитва. • Разбира значението на молитвата като насъщна потребност на човешката душа. 	за упражнения и практически дейности	
Храмове, манастири и църковен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Описва характерните особености на храма и разказва за неговото предназначение. • Сравнява и анализира външните белези в архитектурата на храмовете на християнските вероизповедания, както и на други религии (юдаизъм, ислям). • Разбира значението на монашеството и манастирите; разказва за посетени български манастири. • Проявява уважение към свещенослужителите. • Знае правилата за поведение в храма. • Съзнава красотата и силата на молитвата. • Познава творби на християнската иконография и църковна музика. • Проявява толерантност и уважение към хора с различна религиозна принадлежност. 	за обобщение	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани чрез темите, посветени на храма, манастирите и монашеството и църковния живот. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия
5. Тема: Празници и традиции в религиозния живот – 14 часа (28 часа)			
5.1. Господски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава Господските празници. • Разказва за събитията, разкриващи съдържателната страна на Господските празници. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. 	за нови знания	Господски празници, Рождество Христово, Богоявление,

	<ul style="list-style-type: none"> • Съпреживява споделеното от другите по повод на празничните събития. 		Възкресение Христово
5.2. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Знае библейските събития, върху които се изгражда съдържателната страна на празника. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Рождество Христово. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на Рождество Христово. 	за упражнения и практически дейности	
5.3. Богоявление	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на празника и новозаветния разказ, върху който той се основава. • Разказва за събития от живота на св. Йоан Кръстител. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Богоявление. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника. 	за упражнения и практически дейности	
5.4. Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> • Познава новозаветната основа на празника Възкресение Христово. • Разказва за чудото на възкресението и явяванията на възкръсналия Христос пред св. Мария Магдалена и Неговите ученици. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Възкресение Христово. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника. Възкресение Христово. 	за упражнения и практически дейности	
5.5. Богородични празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава Богородичните празници. • Назовава причините, поради които почитаме св. Богородица. • Разказва за събитията, разкриващи съдържателната страна на Богородичните празници. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. • Съпреживява споделеното от другите по повод на Богородичните празници. 	за нови знания	Богородични празници, Въведение Богородично, Благовещение, Успение Богородично
5.6. Въведение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за живота на праведните Йоаким и Анна и за тяхното обещание пред Бога. • Разказва за раждането на св. Дева Мария и за изпълнението на даденото от родителите ѝ обещание. 	за упражнения и практически дейности	

	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за тържественото въвеждане на тригодишната Мария в Йерусалимския храм и за живота ѝ след това. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Въведение Богородично. • Разказва за българските традиции, свързани с отбелязването на празника (Ден на християнското семейство и православната младеж). 		
5.7. Благовещение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържателната страна на празника. • Разказва за благовестието на св. Архангел Гавриил към св. Богородица. • Познава историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Благовещение. • Разказва за празника Благовещение Богородично в българската традиция. 	за упражнения и практически дейности	
5.8. Успение Богородично	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и историческото развитие на празника. • Описва иконата на празника Успение Богородично. • Разказва за празника Успение Богородично в българската традиция. 	за упражнения и практически дейности	
5.9. Светийски празници	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и назовава празниците, посветени на християнските светци. • Разказва за събитията от живота на светците. • Споделя лични мисли, чувства и преживявания, породени от честваните събития. • Съпреживява споделеното от другите по повод на светийските празници. 	за нови знания	светийски празници
5.10. Светци-воини – св. Георги Победоносец, св. Димитър Солунски, св. Мина	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за живота на светците-воини и сравнява сходните моменти в техните жития. • Описва и сравнява иконите на св. Георги Победоносец, св. Димитър Солунски и св. Мина. • Осъзнава величието на духовния подвиг на светците-воини. 	за упражнения и практически дейности	
5.11. Никулден	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. Николай Мирликийски. • Разказва за някои от чудесата, станали основание той да бъде наречен „Чудотворец“. • Описва елементите от иконата на светеца. • Познава традициите, свързани с честването на празника на светеца – Никулден. 	за упражнения и практически дейности	
5.12. Жени-светици	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. царица Елена, св. Неделя и св. Петка. 	за нови знания	духовен подвиг,

	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира смисъла на техния духовен подвиг. • Описва елементите от иконите на светиците. • Познава традициите, свързани с отбелязването на техните празници. 		мощи
5.13. Св. София и нейните дъщери Вяра, Надежда и Любов	<ul style="list-style-type: none"> • Познава събитията от живота на св. София и дъщерите ѝ – Вяра, Надежда и Любов. • Разбира смисъла на техния духовен подвиг. • Знае названията на главните християнски добродетели. 	за нови знания	християнски добродетели, духовен подвиг
5.14. Християнски празници и традиции	<ul style="list-style-type: none"> • Познава християнските празници и традиции. • Разграничава Господски, Богородични и светийски празници. • Разбира значението на християнските традиции за формирането на лични нравствени ориентири. • Споделя лични преживявания, свързани с посещение в храма. 	за упражнения и практически дейности	
Храм, празници и традиции в религиозния живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава архитектурните особености и предназначението на православния християнски храм, на храмовете на другите християнски вероизповедания, както и храмовете на други религиозни общности (юдеи, мюсюлмани). • Познава съдържателната страна и разбира смисъла на големите християнски празници. • Споделя знания и личен опит, свързани с християнските празници и традиции. • Проявява уважение и толерантност към религиозните чувства на другите хора. 	за обобщение	
Годишен преговор – тест изходно ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за V клас представи и понятия, свързани с темите за храма, манастирството и манастирите, църковния живот, Господските, Богородичните и светийските празници, юдейските и ислямските религиозни традиции. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в V клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 9%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в V клас е 68 часа.

За нови знания	28 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. – 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. – 9%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА ШЕСТИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за VI клас е ориентирана към получаване на знания, умения и отношения от учениците за Българската православна църква, за живота и делата на светците от Първото и Второто българско царство и епохата на османското владичество, за Десетте Божии заповеди, както и за основни християнски добродетели, важни за духовно-нравствения живот.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* за VI клас е разработено в пет глобални теми: 1) Встъпителни уроци; 2) Българската православна църква; 3) Религиозно многообразие; 4) Правилата за нравствено поведение; 5) Духовно-нравствен живот.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът познава основни събития от историята на Българската православна църква. • Познава живота и дейността на някои от българските светци. • Познава Десетте Божии заповеди. • Разбира смисъла и значимостта на нравствените послания, съдържащи се в Десетте Божии. • Знае за юдейската и за мюсюлманската общности в България.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава понятията екзархия и патриаршия. • Разпознава светци от Първото и Второто българско царство и от епохата на османското владичество. • Разпознава римокатолицизма и протестантизма като инославни християнски вероизповедания. • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори в библейска светлина. • Осъзнава значението на Десетте Божии заповеди в ежедневиия живот. • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Формира положително отношение към Църквата заради активното ѝ участие в живота на българския народ и приноса ѝ за възхода на българската държава. • Възприема духовенството като основен фактор за съхраняването на българския народ през столетията на църковна и политическа зависимост. • Почита българските светци и ги приема за образци на духовен живот. • Приема емпатийно поведение, насочено към околните. • Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за

	<p>себепознание и самоусъвършенстване.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ. • Разбира смисъла на добрите взаимоотношения в контекста на религиозно многообразие.
--	---

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Встъпителни уроци – 3 часа (6 часа)			
1.1. Храмът в живота на християните	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и обяснява понятието за храм • Разбира значението и дава примери за мястото на храма в живота на християните • Познава видовете християнски празници, чествани в православния храм. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Светците – образци на духовен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира значението на понятията „святост“ и „светец“. • Разпознава и дава примери за видове светци. • Приема светците за образци на духовен живот. • Познава основни светийски празници и българската традиция за тяхното отбелязване. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. Християнски живот, празници и православни традиции Входно ниво – тест	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за V клас представи и понятия, свързани с християнския храм, православните празници и примера на светците за духовно-нравствения живот. 	за контрол и оценка	
2. Тема: Българската православна църква 11 часа (22 часа)			
2.1. Проникване на християнството на българските земи.	<ul style="list-style-type: none"> • Описва проникването на християнството на Балканския полуостров • Описва разпространението на християнството сред славяните и прабългарите • Описва проникването на християнството в българския хански двор 	за нови знания	мъченичество

Първият български мъченик	<ul style="list-style-type: none"> • Познава живота и оценява мъченическия подвиг на Енравота – св. княз Боян Български. • Посочва и обяснява фактори, улеснили християнската мисия в Първата българска държава. 		
2.2. Учредяване на Българската църква	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва и обяснява вътрешните и външно-политически причини за покръстването на българите. • Познава характера на дипломатическите действия на св. княз Борис I и оценява неговата държавническа мъдрост. • Оценява значението на покръстването за българския народ и държава. • Познава вътрешните и външни условия за учредяване на Българската църква. • Описва дипломатическата подготовка за учредяване на Българската църква • Разказва за учредяването на Българската църква и осъзнава значимостта на събитието. 	за нови знания	езичество, покръстване, автокефалия, епископ, диоцез
2.3. Българската патриаршия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава по-съществените моменти от историята на Българската православна църква, събитията и личностите, свързани с провъзгласяване на Българската църква за патриаршия. • Определя новопоявилата се през X в. в Европа Българска патриаршия като първата призната самостоятелна църква измежду църквите на редица новопокръстени през IX – X в. народи. • Разбира учредяването на Българската патриаршия като съществена корекция в многовековния принцип на църковна пентархия. • Разбира значението на Охридската архиепископия като пазител на православната духовност и национална идентичност. • Познава и описва процеси, събития и личности, свързани с възстановяването на Българската патриаршия през 1235 г. при управлението на цар Йоан Асен II . • Формира положително отношение към Църквата заради активното ѝ участие в живота на народа в разглеждания исторически период. 	за нови знания	Патриаршия, пентархия, архиепископия
2.4. Светци от Първото българско царство	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за светци от Първото българско царство. • Назовава, разпознава и разказва за живота и делото на св. княз Борис I, на светите Седмочисленици и на св. Йоан Рилски. 	за упражнение и практически дейности	покръстител, равноапостолен, отшелник

<p>2.5. Светци от Второто българско царство</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за светци от Второто българско царство. • Назовава, разпознава и разказва за живота и делото на преп. Теодосий Търновски и св. Патриарх Евтимий като представители на Търновската книжовно-просветна школа. • Разбира значението на Търновската книжовно-просветна школа като продължителка на делото на Охридската и Преславската школи. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>исихаст, мистик, ерес</p>
<p>2.6. Българската църква през османския период</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава исторически факти, свързани с Българската църква през османския период. • Обогаत्याва познанията си, свързани с българските духовни и книжовни средища през османския период: килийни училища; манастири и книжовни школи; св. Паисий Хилендарски и неговото дело. • Възприема духовенството като основен фактор за съхраняването на българския народ през столетията на църковна и политическа зависимост. 	<p>за нови знания</p>	<p>килийни училища, манастири, книжовни школи</p>
<p>2.7. Български светци от епохата на османското владичество</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за български светци от епохата на османското владичество. • Познава живота и мъченическия подвиг на св. Георги Нови Софийски, св. Никола Нови Софийски и св. Злата Мъгленска. • Оценява ролята на християнската религия за съхраняване на българската народност. 	<p>за нови знания</p>	<p>помохамеданчване</p>
<p>2.8. Българската църква през Средновековието</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изразява мнение за историята на държавата и на Църквата през Средновековието, както и смисъла на произтичащите от него духовни, политически и църковни последици. • На основата на изучените нови исторически факти обяснява събития, културни тенденции, духовни насоки и традиционни морални принципи. • Изразява положително отношение към българските владетели и духовници, посветили живота си на националното и църковно служение. • Изказва мнения и обсъжда въпроси, свързани с периода, очертан в учебното съдържание. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>2.9. Българската екзархия</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и анализира предпоставките за възникване на движение за самостоятелна Българска църква. • Описва началото на движението за самостоятелна църква и характера на църковноосвободителната борба. • Анализира изострянето на отношенията с Цариградската патриаршия. • Познава и описва намесата на Високата порта и учредяването на Екзархията. 	<p>за нови знания</p>	<p>Мегали идея, схизма</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира и отстоява в различни ситуации правотата на действията на българските борци за църковна независимост и национална свобода. 		
2.10. Възстановяване на Българската патриаршия в най-ново време	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и описва стъпките към възстановяване на Българската патриаршия. • Разказва за Третия църковно-народен събор, възстановил патриаршеския статус на Българската Църква. • Разбира и оценява възстановяването на Българската патриаршия като повишаване престижа на Българската църква както сред православните и инославните християнски църкви и организации, така и сред световната общественост. 	за нови знания	интронизация
2.11. Българската църква днес	<ul style="list-style-type: none"> • Търси и подбира информация чрез ИКТ по зададени показатели за важни събития, църковни личности и ключови дейности на Българската патриаршия в съвременността. • Назовава българския патриарх и българските митрополити. • Посочва епархиите на БПЦ-Българска патриаршия. 	за упражнение и практически дейности	
3. Тема: Религиозно многообразие – 2 часа (4 часа)			
3.1. Юдаизмът и ислямът в България	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за юдейската и за мюсюлманската общности в България. • Разпознава основни празници и традиции в религиозния им култ. • Назовава свещените писания на юдаизма и исляма. • Посочва прилики и разлики при юдаизма, исляма и християнството. 	за нови знания	юдаизъм, ислям, джамия, синагога, Тора, Коран
3.2. Религиозното многообразие в България	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава Римокатолицизма и Протестантизма като инославни християнски вероизповедания. • Посочва прилики и разлики между инославните вероизповедания и Православието. • Възприема различните религии и християнски вероизповедания като част от религиозното многообразие в България. 	за нови знания	Римокатолицизм, Протестантизм
Църква и святост по българските земи	<ul style="list-style-type: none"> • Описва и анализира основни събития от историята на Българската православна църква. • Познава и описва живота и делото на българските светци. 	<i>за обобщение</i>	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани на основата на темите, посветени на историята на Българската православна църква и на българските светци. 	<i>за контрол и оценка</i>	
4. Тема: Правилата за нравствено поведение – 9 часа (18 часа)			
4.1. Не си прави	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за даването на десетте Божии заповеди на Мойсей. 	за нови знания	кумир, идол

кумир (първа – четвърта заповед) /1/	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава заповедите, свързани с отношение към Бога и с междучовешките отношения. • Познава първите четири Божии заповеди. • Назовава и дава примери за грехове против първите четири Божии заповеди. 		
4.2. Не си прави кумир (първа – четвърта заповед) /2/	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за кумири от съвременността. • Различава иконопочитание от идолопоклонство • Обсъжда православното учение за почитането на иконите. 	за упражнение и практически дейности	
4.3. Почитай баща си и майка си	<ul style="list-style-type: none"> • Познава петата Божия заповед. • Съпоставя петата Божия заповед с отношението ни към другите хора. • Дискутира по проблеми, породени от незачитането на родителите. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с почитта към родителите. 	за упражнение и практически дейности	
4.4. Не убивай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава шестата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против шестата Божия заповед. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с убийството. 	за нови знания	съблазън
4.5. Не прелюбодействай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава седмата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против седмата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от прелюбодейството. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с прелюбодейство. 	за нови знания	брак, целомъдрие, прелюбодейство
4.6. Не кради	<ul style="list-style-type: none"> • Познава осмата Божия заповед • Назовава и дава примери за грехове против осмата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от отнемането на чужда собственост. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с кражбата. 	за упражнение и практически дейности	
4.7. Не лъжесвидетелствай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава деветата Божия заповед. • Различава видовете лъжа. • Дискутира по проблеми, породени от прикриване на истина или лъжа. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с лъжата. 	за упражнение и практически дейности	
4.8. Не пожелавай чуждото	<ul style="list-style-type: none"> • Познава десетата Божия заповед. • Назовава и дава примери за грехове против десетата Божия заповед. • Дискутира по проблеми, породени от пожелаването на нещо чуждо. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани със завистта. 	за упражнение и практически дейности	завист

4.9. Десетте Божии заповеди	<ul style="list-style-type: none"> • Приема Божиите заповеди като правила в отношенията с околните. • Разбира съдържанието на Десетте Божии заповеди. • Извежда основни християнски добродетели. • Споделя и оценява приложението на десетте Божии заповеди в ежедневиия живот. • Възприема Десетте Божии заповеди като основни религиозно-нравствени изисквания, дефиниращи любовта към Бога и към ближния. 	за упражнение и практически дейности	
5. Тема: Духовно-нравствен живот – 5 часа (10 часа)			
5.1. Добро и зло	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира значението на понятията добро и зло. • Познава библейското учение за доброто и злото. • Дава примери от Христовото учение, от творчеството на български писатели и мисли на светци за доброто и злото. • Разпознава и разграничава добродетел и порок. • Обяснява защо съществува злото в света. 	за нови знания	добродетел, порок
5.2. Грях	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и описва библейския разказ за грехопадението с основните му акценти. • Има разбиране за греха като отделяне на човека от Бога. • Разбира съдържанието на първия грях, сравнявайки го с грехове от нашето всекидневие. • Разбира значението на избора и свободната воля при борбата с греха. • Формира позиция спрямо греха като действие с отрицателни последици както за самия човек, така и за заобикалящите го. • Решава проблем или казус, свързан с преодоляване на изкушение. 	за упражнение и практически дейности	свободна воля, изкушение, грях
5.3. Съвестта – глас Божии у човека	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява понятието за съвест като Божи глас в човека. • Диференцира и дава примери за наказваща и добра съвест. • Поставя цели за самопознание и самоусъвършенстване във връзка с възпитаването на съвестта. • Разбира значението на съвестта за човека и за добрите отношения между хората. 	за нови знания	съвест
5.4. Милост и прошка	<ul style="list-style-type: none"> • Определя и дава примери за милост и помирение. • Доказва необходимостта от даване на искрена прошка. • Дава примери за това как да прощаваме. • Решава проблем или казус, свързан с прошката. 	за упражнение и практически дейности	милост, помирение, прошка

5.5. Милосърдие и благотворителност	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и дава примери за милосърдие и благотворителност. • Съпоставя отношението към нуждаещите се на езичници, юдеи, мюсюлмани и християни. • Познава учението на Иисус Христос за милосърдието. • Илюстрира темата за милосърдието и благотворителността с мисли на български църковни писатели. • Решава проблем или казус, свързан с милосърдие и благотворителност. 	за упражнение и практически дейности	
Основи на религиозната нравственост	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла на основните нравствени послания на християнското учение. • Споделя знания и опит за силата на християнския морал. • Разрешава казуси и нравствени дилеми, свързани с християнския морал. 	за обобщение	
Годишен преговор – <i>тест изходно ниво</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага знанията, уменията и отношенията, формирани на основата на темите, заложиени в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VI клас. 	за контрол и оценка	диагностика на формираните представи и понятия, заложиени в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VI клас е 34 часа.

За нови знания	14 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 44%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 9%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VI клас е 68 часа.

За нови знания	28 ч. - 41%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 44%
За обобщение	4 ч. – 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. – 9%

ПРОЕКТ

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗАСЕДМИ КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за VII клас цели учениците да получат религиозно-нравствени познания, а изучаване съдържанието на символа на вярата да им даде възможност да разберат практическите измерения на вярата. Тя е ориентирана към получаване на знания, умения и отношения от учениците за основните истини на православната вяра, за светите тайнства на Православната църква, за някои от Христовите притчи и за основните християнски добродетели.

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* за VII клас е разработено в пет глобални теми:

- 1) Встъпителни уроци;
- 2) Нашата вяра;
- 3) Тайнствата – духовни средства за спасение;
- 4) Притчите на Исус Христос – Божествени послания;
- 5) Християнски добродетели.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът познава съдържанието на Никео-Цариградския символ на вярата. • Познава тайнствата в Православната църква и разбира тяхното значение за живота на християнина. • Познава съдържанието на някои от Христовите притчи. • Познава златното правило на нравствеността и християнското учение за любовта.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава трите лица (ипостаси) на Светата Троица. • Познава православното учение, изложено в Никео-Цариградския символ на вярата. • Разпознава тайнствата Кръщение, Миропомазване, Покаяние, Причастие, Свещенство, Елеосвещение и Брак. • Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Исус Христос и Църквата. • Определя, обсъжда и прилага такива религиозно-нравствени принципи като любов към ближния, търпимост, Златното правило в реални и въображаеми ситуации. • Проявява религиозна толерантност.
Отношения/нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема вярата в Светата Троица като централна истина на християнското учение за Бога. • Осъзнава спасителната сила на тайнствата.

- Разбира изучените основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях, като си поставя цели за себепознание и самоусъвършенстване.
- Стреми се към социално-нравствена активност, свързана с добротворство, милосърдие и взаимопомощ.
- Разбира смисъла на добрите взаимоотношения с околните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
1. Тема: Въведителни уроци – 4 часа (8 часа)			
1.1. Българската православна църква в историческото ѝ развитие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и интерпретира основните събития от историята на Българската православна църква. • Дава примери за ролята на Българската православна църква за духовния възход на народа и укрепването на държавността; за светците, просияли в историческото ѝ развитие; за православни книжовни и културни центрове. • Посочва примери на светци-мъченици за християнската вяра; български книжовници и книжовни школи. 	за упражнение и практически дейности	
1.2. Божиите заповеди на Синай	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за изхода на евреите от Египет и даването на Десетте Божии заповеди на Синай. • Анализира съдържанието на Десетте Божии заповеди. • Дискутира проблеми, свързани с тяхното нарушаване. • Приема Десетте Божии заповеди като правила за нравствен живот. 	за упражнение и практически дейности	
1.3. По пътя към духовно съвършенство	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда християнския живот като път към духовно съвършенство. • Обяснява ролята на манастирите и въздействието им върху духовното усъвършенстване на християните. • Анализира връзки и зависимости между личния стремеж към самоусъвършенстване и реалната промяна към духовно съвършенство в Църквата. • Посочва християнски ценности и правила за нравствено поведение. • Възприема участието в светите тайнства на Църквата като необходимо условие по 	за упражнение и практически дейности	

	пътя към духовно съвършенство.		
1.4. Църква, нация и святост <i>Входно ниво – тест</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VI клас представи и понятия, свързани с основни събития и личности от историята на Българската православна църква, с Десетте Божии заповеди и с някои аспекти на духовно-нравствения живот 	за контрол и оценка	
2. Тема: Нашата вяра – 7 часа (14 часа)			
2.1. Символът на вярата	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира значението на понятието „символ“. • Познава съдържанието на Никео-Цариградския символ на вярата. • Осмисля основните истини на православната вяра, изложени в Символа. 	за нови знания	Символ, ерес
2.2. Бог – Творец и Вседържател	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира християнската вяра в единия Бог. • Дефинира и описва православното учение за Бог Отец – Творец и Вседържател. • Дава примери от библейски текстове. 	за нови знания	Отец, Творец, Вседържител
2.3. Иисус Христос – нашият Спасител	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира вярата в Господ Иисус Христос като Син Божий, Изкупител и Спасител. • Дава примери за месиански пророчества от Стария Завет. • Посочва исторически свидетелства за Иисус Христос. • Прави връзка между въплъщение и изкупление. • Илюстрира с примери от живота на Господ Иисус Христос основанията на вярата в Него като Спасител. 	за нови знания	Изкупител, Спасител
2.4. Дух Свети – Животворящия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на християнското учение за Светия Дух. • Разбира значението на слизането на Светия Дух. • Характеризира Светия Дух като животворящ. • Обсъжда въздействието на Светия Дух върху човека. • Назовава и посочва даровете на Светия Дух. 	за нови знания	Свети Дух
2.5. Живот в църквата	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира и обяснява понятието за Църква като Тяло Христово и общност на Светия Дух. • Познава съдържанието на християнската вяра в Църквата. • Описва новозаветните събития, поставили началото на Църквата. • Характеризира Църквата чрез Нейните свойства – единство, святост, съборност, апостолска църква. 	за упражнение и практически дейности	Църква, клир, Божи народ

	<ul style="list-style-type: none"> • Описва църковната йерархия – клир и Божи народ. 		
2.6. Възкесение и вечен живот	<ul style="list-style-type: none"> • Познава православното учение за всеобщото възкресение и животът в бъдещия век • Осъзнава Христовото Възкресение като залог за всеобщото възкресение. • Разбира живота в бъдещия век като вечно съществуване в Христос. 	за нови знания	вечен живот
2.7. Православната вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава и различава трите лица (ипостаси) на Светата Троица. • Привежда свидетелство за Светата Троица от Евангелието (цитат от Мат. 28). • Определя и възприема вярата в Светата Троица като централна истина на християнското учение за Бога. • Дефинира и описва православното учение за Бог Отец – Творец и Вседържател, за Божия Син – Спасителят Исус Христос и за Светия Дух. • Дефинира и описва православната вяра в Църквата. • Познава православното учение за всеобщото възкесение и животът в бъдещия век. 	<i>за обобщение</i>	
3. Тема: Тайнствата – духовни средства за спасение – 5 часа (10 часа)			
3.1. Кръщение и миропомазване	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла и същността на тайнствата на Църквата. • Познава тайнствата Кръщение и Миропомазване. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Осъзнава значението на тайнството Кръщение като раждане за нов живот и присъединяване към Божието семейство – Църквата. • Възприема тайнството миропомазване като благодатна помощ за телесно и духовно изцеление. 	за нови знания	Кръщение, Миропомазване благодат, миро
3.2. Покаяние и причастие	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнствата Покаяние (Изповед) и Причастие. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Осъзнава значението на тайнството Покаяние като смирение пред Бога и пред ближните. • Определя главната цел на изповедта и оценява необходимостта от истинско покаяние. 	за нови знания	Покаяние, изповед, изповедник, причастие, евхаристия

	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема св. Евхаристия като център на християнския живот. • Осъзнава ценността на причастието и неговото спасително значение за християните. 		
3.3. Свещенство и елеосвещение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнствата Свещенство и Елеосвещение. • Разказва за установяването на тайнствата. • Разпознава основните елементи в начина на тяхното извършване. • Разграничава видимата и невидимата им страна. • Познава трите степени на свещената йерархия и особеностите на свещеническото служение • Разбира значението на тайнството Елеосвещението за изцелението на тялото и душата на човека. 	за нови знания	свещенство, елей, елеосвещение
3.4. Брак	<ul style="list-style-type: none"> • Познава тайнството Брак и основните елементи в начина на неговото извършване. • Разказва за установяването на брака. • Осъзнава благодатната Христова любов, осветяваща брака. • Обсъжда отговорността и мястото на мъжа и жената в християнското семейство. 	за нови знания	обручение, венчание
3.5. Родители и деца в християнското семейство	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема православно семейство като благословено от Бога. • Сравнява старозаветното и евангелското учение за децата. • Определя възпитанието на децата като главно задължение на родителите. • Приема почитта към родителите си като Божествена повеля и я прилага в своя живот. 	за упражнение и практически дейности	
Вяра и тайнства	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и разбира значението на Никео-Цариградския символ на вярата. • Познава произхода и значението на тайнствата в Православната църква. • Прави връзка между тайнствата, Светия Дух, Господ Иисус Христос и Църквата. • Разбира смисъла на тайнствата в живота на християнина. • Разглежда християнския живот като път към духовно съвършенство. 	<i>за обобщение</i>	
Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира познаване на изучените понятия, основни истини на вярата и тайнства в Православната църква. 	<i>за контрол и оценка</i>	
4. Тема: Притчите на Иисус Христос – Божествени послания – 8 часа (16 часа)			
4.1. Да възприемаме учението	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на притчата като жанр, характерен за библейската словесност. • Познава съдържанието на притчата за сеяча. 	за нови знания	притча, Божие слово

(Притчата за сеяча)	<ul style="list-style-type: none"> • Съпоставя съдържанието на притчата с нейния духовно-нравствен смисъл. 		
4.2. Да развиваме дарованията си (Притчата за талантите)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата за талантите. • Съпоставя съдържанието на притчата с нейния духовно-нравствен смисъл. • Разбира смисъла на думата „талант“. 	за нови знания	талант дарование
4.3. Талантите – дар от Бога	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира талантите на човека като дар от Бога • Разбира необходимостта от труд за развитието на дарованията. • Открива и уважава различните таланти у другите хора. 	за упражнение и практически дейности	
4.4. Да не презираме ближния си (Притчата за митаря и фарисея)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Съпоставя и анализира молитвата на фарисея и молитвата на митаря. • Не осъжда постъпките на другите хора. 	за нови знания	митар, фарисей, молитва, гордост, смирение
4.5. Да бъдем милостиви (Притчата за самарянина)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Разбира прякото и преносното значение на думата „самарянин“. • Проявява състрадание към другите и признава милосърдието като ценност. • Привежда примери за прояви на милосърдие, съпричастност и състрадание от личния си опит или от познати литературни произведения. 	за упражнение и практически дейности	ближен, самарянин, милосърдие
4.6. Божията правда (Притчата за богаташа и бедния Лазар)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието на притчата и разбира нейния духовно-нравствен смисъл. • Съпоставя притчата със Символа на вярата. • Сравнява притчата за богаташа и бедния Лазар с притчата за добрия самарянин и анализира проявеното отношение към ближния. • Разбира, че за делата си човек получава от Бога справедливо въздаяние. 	за нови знания	безсмъртие на човешката душа, Божия справедливост
4.7. Бацината обич (Притчата за блудния син)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съдържанието и смисъла на притчата за блудния син. • Разбира духовно-нравствените послания на притчата. • Не осъжда постъпките на другите хора. • Разбира смисъла на покаянието и прощката като израз на любов към ближния. 	за упражнение и практически дейности	блуден син, покаяние, прошка
4.8. Посланията на Христовите притчи	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на притчата като жанр. • Разбира духовно-нравствените послания на Христовите притчи. • Разбира значимостта на притчите за разкриване истини за Божието Царство. • Разбира връзката между Христовите притчи и нравствените норми на поведение. 	за упражнение и практически дейности	

5. Тема: Християнски добродетели – 8 часа (16 часа)

<p>5.1. Златното правило на нравствеността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Златното правило на християнската нравственост. • Съпоставя и обсъжда правилото на Хилел и Христовото златно правило. • Анализира формулите на златното правило на нравствеността и дава примери. • Стреми се към усвояване на общоприети нравствени норми. • Приема положителната форма на правилото като най-съвършен израз на християнската нравственост и го прилага в своя живот. 	<p>за нови знания</p>	<p>златно правило, нравственост</p>
<p>5.2. Вяра и надежда</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава християнските добродетели вяра и надежда. • Приема, че вярата и надеждата са част от личните религиозни чувства. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на вярата и надеждата. • Привежда примери за прояви на вяра и надежда от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>вяра, надежда</p>
<p>5.3. Любав към Бога</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема любовта като главна християнска добродетел. • Разбира, че любовта към Бога е основа на християнските добродетели. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на любовта към Бога. • Привежда примери за прояви на любов към Бога от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	<p>любов</p>
<p>5.4. Любав към ближния и любов към себе си</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема любовта към ближния и към себе си като добродетел. • Познава проявленията на християнската любов към човека. • Разбира какви са последиците от отхвърлянето на любовта към ближния и любовта към себе си. • Привежда примери за прояви на любов към ближния и любов към себе си от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>5.5. Любав към враговете</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Открива и анализира текстове от Стария и Новия Завет, описващи отношението към враговете. • Разбира смисъла на Христовото нравствено изискване за любов към враговете. • Привежда примери за прояви на любов към враговете от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	<p>за упражнение и практически дейности</p>	
<p>5.6. Любав към</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира, че любовта към Бога се проявява и в любов към Божието творение. • Осъзнава отговорността на човека като господар на света. 	<p>за упражнение и практически</p>	

Божие творение	<ul style="list-style-type: none"> Осмисля грехопадението на първите хора като разрушително и за природата. Обяснява отношението човек-природа и тяхното взаимно влияние. Разбира ролята на човека за опазването на сътворения от Бога свят. Привежда примери за прояви на любов към Божието творение от личния си опит, от Свещеното Писание или от познати литературни произведения. 	дейности	
5.7. Религиозна толерантност	<ul style="list-style-type: none"> Възприема толерантността като проява на християнската любов. Разбира, толерантността не е проява на безразличие. Уважава религиозните възгледи и чувства на другите хора. Разбира, че религиозната нетърпимост има разрушително действие. Привежда примери за религиозна толерантност от личния си опит или от познати литературни произведения. 	за упражнение и практически дейности	толерантност
5.8. Християнските добродетели	<ul style="list-style-type: none"> Възприема християнските добродетели като основа на личните нравствени добродетели и ценностна система. 	за упражнение и практически дейности	
<i>Християнство и добродетелен живот</i>	<ul style="list-style-type: none"> Познава основните истини на вярата, формулирани в Никео-Цариградския символ. Показва познаване на тайнствата в Православната църква. Разбира смисъла на Христовите притчи. Споделя знания и опит за християнските добродетели. 	<i>за обобщение</i>	
Годишен преговор – тест изходно ниво	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VII клас представи и понятия. Демонстрира формирани религиозно-нравствени компетенции на ниво знания, умения и отношения. 	<i>за контрол и оценка</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VII клас е 36 часа.

За нови знания

14 ч. - 40%

За упражнения и практически дейности	16 ч. - 44%
За обобщение	3 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	3 ч. - 8%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VII клас е 72 часа.

За нови знания	28 ч. - 40%
За упражнения и практически дейности	32 ч. - 44%
За обобщение	6 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	6 ч. - 8%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА VIII–XII КЛАС

Обучението по *религия – християнство-православие* в VIII-XII клас има за цел да затвърди и да разшири знанията на учениците, придобити в предходните етапи на обучение, за традиционната за България религия – православно християнство, като основен градивен елемент в социалния, духовния и културния живот на българите. Познанията, които те получават за Господ Иисус Христос, за Църквата и за нейната история, за основните истини на православната вяра, за светините, за културата и изкуството, ще им дадат възможност не само да разширят своята култура, но и да бъдат приобщени към християнските добродетели, които са в основата на ценностната система на българина. Обучението по Православно християнство има за цел да изгради творчески личности, които да предприемат смели начинания, водени от свободата, любовта и надеждата, на които ги учи вярата, за да бъдат по-добри и полезни хора, както за себе си, така и за обществото.

Тинейджърската възраст се характеризира и с рязко нарастване на силите и възможностите на децата, което често води до сблъсъци и прояви на агресивно поведение между учениците. Като допълнителна полза от обучението по Православно християнство и възпитаване в духа на християнските ценности се очаква учениците да бъдат по-великодушни, отзивчиви, диалогични, да проявяват повече търпимост и грижа за другите. Заниманията с темите от областта на отеческото православно християнство би създадо предпоставки и за по-добро надграждане в областта на патриотичното възпитание и затвърждаване на по-високо ниво културата на паметта.

Основната цел, към която е ориентирана тази програма, е запознаване на учениците с началата на православната вяра, практическото измерение на тази вяра, както и с възникването на Църквата, разпространението на християнството и неговото взаимоотношение с околния свят. Този подход за определяне и структуриране на учебното съдържание е в съответствие с нивото на знание, преподавано и по другите дисциплини. Така осмислянето и затвърдяването на християнските ценности ще стане по естествен път.

Обучението се осъществява на информационно-ценностна основа: преподаване на основни знания за православната религия и формиране на ценностно-ориентирано отношение към света, в който ученикът живее и се реализира.

Основната цел и задачи са ориентирани около:

- преподаване на по-задълбочени знания за православното християнство;
- запознаване с ключови текстове от Стария и Новия завет и осмисляне на нравствените послания в тях;
- запознаване с историческия контекст на възникването и разпространението на християнството;
- приобщаване на подрастващите към непреходните ценности на християнството;
- разширяване на кръгозора за откриване на хармонията в отношенията Бог-човек-природа и на тази основа формиране на социална компетентност;
- формиране на отношение за уважение и положително възприемане на другите и изграждане на умения за създаване на общност;
- изграждане на творчески и отговорни личности;
- укрепване на социално-нравственото развитие на учениците чрез формиране на умения за водене на толерантен диалог на основата на емпатийно поведение;
- формиране на умения за запазване на духовна стабилност и стремеж за самопознание и самоусъвършенстване.

Обучението по *религия – християнство-православие* в средното образование се основава на ценността, трайността и приемствеността на православната традиция в България и се ръководи от следните принципи: научност, комплексност, нагледност, емоционалност, съгласуваност с нуждите и интересите на ученика; диалогичност; интерактивност; развитие на ключови компетентности.

Организирането на учебния процес е поставено предимно на практическа основа. Като естествена опора за навлизане в проблематиката се използва опитът на учениците, свързан с традицията в българските семейства, с празниците, с посещението в храмове, манастири, останки от православно християнско наследство и най-общите представи за православната вяра. Формирането на знания, умения и отношения в 8.-12. клас се основава на подхода за приемственост и надграждане на учебното съдържание, който предполага затвърждаване и разширяване на представите и понятията. Затова и част от тематичните единици се повтарят, като повторението не е механично а във всеки следващ клас и етап се предполага по-дълбоко вникване в съдържанието на разглежданата проблематика и по-висока степен на ценностно ориентираните дейности на учениците.

Педагогическото общуване е подчинено на позитивните емоционални преживявания на учениците, насочени към пълноценна изява и стремеж за изграждането на добри и отговорни хора.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА VIII КЛАС

Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в VIII клас е разработено в пет тематични кръга:

Встъпителни уроци

Същност на православното християнство

Православната църква – Христова църква

Християнството – универсално и локално

Православието и другите религии в България

Ясен приоритет в програмата е постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в процеса на обучение по *религия – християнство-православие*, но са напълно преносими и приложими и в други съдържателни области. Тези компетентности се въвеждат и упражняват в VIII клас и се надграждат в IX – XI клас, като се очаква да бъдат развити напълно в края на XII клас. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения *през цялата учебна година*.

Овладяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
------------	--------------------

КОМПЕТЕНТНОСТ	
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-същественото от живота и дейността на Исус Христос като Богочовек • Разбира смисъла и значимостта на православната вяра • Знае основното за Църквата • Знае <i>Символа на вярата</i> • Познава молитвата като начин за общуване на християните с Бога • Познава географията и историята на разпространението на християнството • Знае за ролята и мястото на християнството в Римската империя • Познава жития на светци • Познава и разбира мястото и ролята на християнството в България
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява основанията на собствените си постъпки и избори като прилага християнските добродетели в ежедневно общуване с околните • Прилага изграден модел на поведение в храма • Различава ценностните характеристики на отделните религии • Може да оцени равноценността на другия и има положително отношение към общуването
Отношения/ нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда емпатийно поведение, насочено към околните • Разбира основни християнски ценности и се отнася отговорно към тях • Стреми се към общностна активност • Уважава и цени традицията, наследена от предците

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава базисни познания, свързани с православната вяра 	диагностика	общи представи и понятия, свързани с православната вяра

1. Тематичен кръг: Встъпителни уроци – 7 часа (14 часа)			
1.1. Богочовекът Господ Иисус Христос 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Христос като истински Бог и истински човек • Познава разликата между Бог и човек • Показва позитивно отношение към религията 	нови знания	Господ, Богочовек, Иисус Христос, снизхождение
	<ul style="list-style-type: none"> • Познава изображението на Иисус Христос • Различава събитията, свързани с живота на Христос 	упражнение	икона, кръст, въплъщение
1.2. Богообщение (молитва и богослужение) 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае молитвата Отче наш • Познава православно богослужение • Различава православно богослужение • Проявява интерес към църковните песнопения 	нови знания	молитва, общност
		упражнение	литургия, славословие
1.3. За милосърдната любов (Притчата за добрия самарянин)1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае евангелската притча • Познава началата на християнската любов • Различава дейната християнска любов • Проявява загриженост към страдащите 	нови знания	жертвоготовност, милост, ближен
		упражнение	човеколюбие, подкрепа
Богочовек и богочовечество 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира смисъла на основните понятия в този раздел • Различава Бог от човек 	обобщение	Бог и човек
2. Тематичен кръг: Същност на православно християнство – 7 часа (14 часа)			
2.1. Основни черти на Православието 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава външните отлики на Православието • Различава Православието от другите християнски изповедания • Уважава религиозните чувства на другите 	нови знания	предание, вяност, толерантност

2.2. Православната вяра 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае Символа на вярата • Познава образци на вярата • Възприема отеческата вяра като своя 	нови знания упражнение	достоверност, наследство, увереност
2.3. Православен светоглед 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на християнския православен светоглед • Различава християнския православен светоглед от този на другите религии 	нови знания упражнение	Бог-свят-човек, Творец, творение
2.4. Православна добродетелност 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава дейния характер на православно християнство • Споделя знания и преживявания, свързани с добротворство 	упражнения/ практически дейности	добродетелност, благодарителност
Нашата вяра 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните черти на православната вяра, светоглед и добродетелност 	обобщение	вяра и неверие
3. Тематичен кръг: Православната църква – Христова църква – 6 часа (12 часа)			
3.1. Разбиране за Църквата 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етимологията на понятието Църква • Знае основните характеристики на Църквата 	нови знания	Църква, общност, събрание
3.2. Основаване на Църквата 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейския разказ за Петдесетница • Знае къде се намира Сионската горница на картата на Йерусалим 	нови знания упражнение	Петдесетница, Св. Дух, благодат
3.3. Апостолите 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на 12-те апостоли • Познава основни моменти от живота и дейността на св. апостоли Петър и Павел • Разказва за живота и чудесата на св. Йоан Богослов 	нови знания упражнение	Апостол, богослов, ученик, последовател
Българската Православна Църква 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основните приноси на БПЦ в историята на България • Познава български свещеник 	обобщение	Поместна църква, свещеник
4. Тематичен кръг: Християнството – универсално и локално – 9 часа (18 часа)			

4.1. Разпространение на християнството 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава географията на ранното християнство • Знае имената на първопросветителите по места • Проявява умение за ориентация по ранна църковно-историческа география 	нови знания упражнение	Мисионерско пътешествие, първопросветител
4.2. Християнството на Балканите 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на апостолите, първопространители на християнството на Балканите • Познава главните християнски центрове на Балканите • Споделя знания за църкви и манастири в близост до родното място 	Нови знания упражнения/ практически дейности	Митрополия, Балкански полуостров, Европа
4.3. Християнството и Римската империя – от гонения до признание 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на двама императори-гонители • Познава историята на обръщането на имп. Константин Велики 	нови знания	Катакомби, гонение, едикт, император
4.4. Императорът-християнин – св. Константин Велики 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае историята на св. Елена • Познава местата и градовете, свързани с живота на имп. Константин Велики • „Сердика е моят Рим“ 	упражнения	Свещец, власт, авторитет
4.5. Утвърждаване на християнството по българските земи 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на двамата апостоли, разпространили християнството по бълг. земи • Познава ранно-християнските градове в България • Знае историята на св. Цар Борис • Споделя опит и преживявания, свързани с пътувания до ранно-християнски места в България 	нови знания упражнения/ практически дейности	базилика, Св. София, руини, покръстване
4.6. Християнството в	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на покръстването • Познава делото на св. Цар Борис • Познава житията на св. Климент Охридски и св. Йоан Рилски 	Обобщение Практически	християнизация, цивилизационен избор,

България – св. Цар Борис I, св. Климент Охридски и св. Йоан Рилски 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Знае за ролята и мястото на Рилския манастир като духовен център на България 	дейности	манастир, св. мощи, Плиска, Преслав, Охрид
5. Тематичен кръг: Православието и другите религии в България – 5 часа (10 часа)			
5.1. Ислямът в България 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Познава историята на проникването на исляма в България Знае някои селища, в които преобладава ислямът 	нови знания	Ислям, Мохамед, джамия, курбан байрам
5.2. Юдаизмът в България 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Познава разликите и приликите между юдаизма и християнството Знае за спасяването на българските евреи 	нови знания упражнения/ практически дейности	Синагога, ханука
5.3. Инославните в България 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> Ориентира се в основните инославни изповедания в България Знае основните прилики и отлики на Православието с тях 	нови знания	абат, пастор, униати
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за VIII клас представи и понятия, свързани с изучаваните теми 	Тест	Диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната програма

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VIII клас е 36 часа.

За нови знания	16 ч. – 44.44%
За упражнения и практически дейности	14 ч. – 38.89%
За обобщение	4 ч. – 11.11%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 5.56%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в VIII клас е 72 часа.

За нови знания	32 ч. - 44.44%
За упражнения и практически дейности	28 ч. – 38.89%
За обобщение	8 ч. – 11.11%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 5.56%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА IX КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за IX клас продължава осъществяването на информационната насоченост, свързана с разширяването и обогатяването на заложените в предходния клас знания за Христос и Неговата Църква. Настоящата програма застъпва някои от вероизповедните истини, характерни за православно християнство, като поставя акцент върху онтологичните и екзистенциалните отлики на човека.

Програмата включва шест глобални теми: 1) *Откровение за Бога като Троица*; 2) *Иисус Христос като нов Адам*; 3) *Човекът – по образ и подобие*; 4) *Човекът - индивид и личност* 5) *Човекът - между самотата и общението*; 6) *Кой е моят ближен?*

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Ученикът дефинира християнския монотеизъм. • Разбира единството и троичността в Божието разкриване на човека • Познава Христос като образец на човека. • Познава в човека <i>даденото</i> (по образ) и <i>зададеното</i> (по подобие). • Дефинира <i>индивид</i> и <i>личност</i> • Познава основите на изолирания и съдружния начин на живот. • Разбира значението на думата <i>ближен</i>.
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Осмисля единството и троичността в Божието разкриване на човека • Интерпретира човека в перспективата на Богочовека. • Интерпретира диадата (образ – подобие) в динамична перспектива. • Различава индивидуалното и личностното в човека. • Ориентира се в темите за брака и монашеството
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Стреми се да открива близкото (познатото) във всички хора. • Оценява и цени личностното у човека като богоподобие. • Стреми се към динамика и развитие по отношение Бога, себе си и ближните.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Познава заложените в учебната програма по <i>религия – християнство-православие</i> за VIII клас представи и понятия за православната вяра, за Господ Иисус Христос и Църквата. 	тест	Господ Иисус Христос, Спасител, Пресвета Богородица, светци, църква, християнски празници и добродетели
1. Тема: Заветът на св. патриарх Евтимий Търновски – 6 часа (12 часа)			
1.1. Вярата в Бога като Св. Троица в един епизод от българската история	<ul style="list-style-type: none"> Знае основни факти, свързани със залазата на Второто българско царство и висотата на българската духовност Знае основни факти от живота на преп. Теодосий Търновски и св. Евтимий Търновски Контекстуализира завета на св. Евтимий: „На Светата Троица ви оставям, сега и вовеки...”. 	нови знания	преп. Теодосий Търновски и св. Евтимий Търновски, Св. Троица
1.2. Бог в думите на св. Евтимий: Троица в единичната и единство в Троицата	<ul style="list-style-type: none"> Ориентира се в библейските и житийните свидетелства за Бога, откриващ се като Троица на Лицата (Отец, Син и Св. Дух) в: <ul style="list-style-type: none"> В Христовото Кръщение (в р. Йордан) и Преображение (на пл. Тавор) В беседите на Христос с учениците Му В проповедта на св. апостоли В живота на Църквата и светците. 	за нови знания	Богоявление, Троица, Нов Завет, Пророчества, Предобраз, Стар Завет

1.3. Предвечният Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Познава косвените свидетелства за Бога като Троица в Стария Завет. • Локализира обещанието за Месия (Христос) в книга Битие и формирането на избрания народ. • Знае ключовите пророчества за Христос в Стария Завет 	нови знания	Единство по същност (единосъщие), подобие по същност (подобосъщие)
1.4. Христос като Син Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда Христос като единосъщен на Отца и Духа Свети. • Разграничава единство (по същност) и подобие (по същност). 	нови знания	Единосъщие, подобосъщие
1.5. Христос като Образ Божи	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира Христос като <i>образ</i> на Отца. • Може да води дискусия върху Иоан 14:9, 2 Кор. 4:4, Кол. 1: 15 и Евр. 1:3. • Разбира Божието изображение – единствено като лик Христов 	упражнения и практически дейности	Лик, образ, икона
1.6. Духът като животворящ (пораждащ живота)	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира Духа Божи като Лице, сила и действие. • Божието действие от Отца, чрез Сина, в Светия Дух. • Познава Духа Божи в Библейските свидетелства – дискусия върху Бит. 1:2 и Иоан 3:5-8, Иоан 14:26 	упражнения и практически дейности	Дух Свети, Лице, Сила, действие
2. Тема: Христос като нов Адам – 7 часа (14 часа)			
2.1. Синът Човечески	<ul style="list-style-type: none"> • Може да опише човека в Христос, въз основа на Библейските свидетелства. • Знае старозаветните пророчества за човешкия облик на Христос. 	нови знания	Син Човечески, на дърводелеца син, мъж на скърби, образ на раб
2.2. Св. Богородица – новата Ева	<ul style="list-style-type: none"> • Може да направи паралел между Ева и св. Богородица в отношението им към Божията воля. • Знае библейските пророчества за майката на Спасителя. • Познава църковното почитане на св. Богородица и историята на 	упражнения и практически дейности	съгласие, воля, своеволие, Приснодева

	Богородичните празници		
2.3. Човешкото в Христос	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира човешкото естество в категориите: тяло и душа (сили на душата), живот и смърт. • Различава човешкото от божественото в Христос. 	упражнения и практически дейности	Тяло, душа, живот, смърт
2.4. Съчетанието в Христос на естества, воли и действия	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основното в църковното учение за съчетанието на естествата в Христос. • Познава основното в църковното учение за съчетанието на волите и енергиите в Христос. 	нови знания	Природа – естество, Воля – действие/енергия
2.5. Личността, която облича човека	<ul style="list-style-type: none"> • Може да дефинира понятието Личност на Богочовека. • Може да опише и анализира различието между личност, природа и действие. 	нови знания	Лице, Личност, природа, действие
2.6. Истински Бог и истински човек	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира последиците за човешкото естество от единението с божественото в Богочовека. • Разбира понятието обожение. 	упражнения и практически дейности	Единение, обожение
2.7. Богоподобие и спасение	<ul style="list-style-type: none"> • Може да обясни паралела между обожение и спасение. 	обобщение	Обожение, спасение
3. Тема: Човекът – по образ и подобие – 4 часа (8 часа)			
3.1. Образ и по образ	<ul style="list-style-type: none"> • Различава създаването <i>по образ</i> от Христос като <i>образ</i>. • Познава светоотеческия възглед за човека като сътворен по образа на възплъттилото се Слово. 	нови знания	<i>Образ (икона) и по образ</i>
3.2. Дар и задача	<ul style="list-style-type: none"> • Различава подобие (като задача) от образа (като дар). • Постулира динамизма на подвига като ключова антропологична 	упражнения и практически дейности	Задача, дар, подвиг, статичност, развитие

	категория		
3.3. Бог като архетип на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира Бога като архетип на човека. 	упражнения и практически дейности	Архетип, първообраз
3.4. Архетипни норми	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава Божията <i>свобода, любов и общение</i> като архетипни антропологични норми. 	обобщение	свобода, любов, общение
4. Тема: Човекът – индивид и личност – 6 часа (12 часа)			
4.1. Личност и свобода	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като Света Троица на Лица, необусловени от външни фактори или принуда. • Разпознава човека като свободен и поради това отговорен за своите действия 	нови знания	Свобода, детерминираност, отговорност
4.2. Личност и любов	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като любов, изхождайки от 1 Иоан. 4:8. • Разпознава човека като любящо битие. 	нови знания	любов, свобода
4.3. Личност и общение	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Бога като Троица на Лицата, Които са в постоянно общение. • Разпознава човека като комуникативно (общуващо) битие. 	нови знания	Общуване, комуникация
4.4. Природата като безграничност и ограниченост.	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява непостижимостта на несътворената Божия същност. • Оценява ограниченията и обусловеността на тварното битие. 	упражнения и практически дейности	Несътворено, сътворено
4.5. Природно и индивидуално.	<ul style="list-style-type: none"> • Може да определи ограниченията, характерни за сътворената природа. • Оценява индивидуализацията и автономизацията на природното като последица от прародителския грях. 	упражнения и практически дейности	Ограничение, Индивидуалност, Автономност, Измеримост
4.6. Природа и	<ul style="list-style-type: none"> • Различава волята, присъща на природата, и свободата на избор, като 	упражнения и	Воля, обусловеност,

воля	<p>присъща на личността.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може да различи несътворената (божествената) воля от волята, присъща на тварното човешко естество. 	практически дейности	неизменност, изменчивост
5. Тема: Човекът – между самотата и общението – 7 часа (14 часа)			
5.1. Не е добро за човека да бъде сам (Бит. 2:18)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава описаното в книга Битие сътворяване на човека. • Разпознава потребността от общение за човека като Божи промисъл за него. 	нови знания	Сътворение, общение
5.2. Мъж и жена ги сътвори (Бит. 1:27)	<ul style="list-style-type: none"> • Може да коментира единството и раз(пол)овеността на човека. • Възприема мъжа и жена като Божие творение. 	нови знания	Човек, мъж, жена
5.3. Брак и семейство	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира Божият промисъл за прародителите като едно цяло. • Възприема брака и привличането между половете като парадигма в Божия промисъл за човека. • Коментира въпроса за потомството като Божие благословение и възможност за изкупление, позовавайки се на Бит. 1:28 и Бит. 3:15. 	упражнения и практически дейности	Промисъл, брак, пол потомство
5.4. Общение и отчуждение	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира прародителския грях в последователността, засвидетелствана в Бит. 3:6 и 1 Иоан. 2:16. • Коментира отчуждението в перспективата на Бит. 3:7-13. 	нови знания	Прародителски грях
5.5. Отчуждение, живот и смърт	<ul style="list-style-type: none"> • Познава темата за живота като производна от темата за общението и темата за смъртта като производна от темата за отчуждението 	упражнения и практически дейности	Богообщение, живот, отчуждение, смърт
5.6. Девство и монашество	<ul style="list-style-type: none"> • Познава Исус Христос като архетип на девствения живот. • Познава смисъла на монашеството като освободен от оковите на плътското живот в Христа (в смисъла на Лука 20:34-36). 	упражнения и практически дейности	Монах, подвиг, анахорет

	<ul style="list-style-type: none"> • Различава видовете монашески подвиг – киновия и анахоретски живот. • Разпознава монашеството като свидетелство, че царството Божие не е от този свят в смисъла на Йоан 18:36. 		
5.7. Общение в св. тайнства и отчуждение	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за Църквата като събрана около Христос общност. • Интерпретира участието в тайнствата като общение в благодарвания в Христос живот. • Анализира Христовите думи: „без Мене не можете да вършите нищо” (Йоан 15:5) в екзистенциален план. 	<i>обобщение</i>	Общност, трапеза, живот, тайнства
6. Тема: Кой е моят ближен? – 3 часа (6 часа)			
6.1. Добрият самарянин (Лука 10:29)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и разбира притчата за добрия самарянин (Лука 10:30-37). • Познава светоотеческата интерпретация на притчата (св. Иоан Златоуст) 	нови знания	Самаряни, притча, тълкуване
6.2. Грехът и лечението	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда притчата в съвременния контекст. • Разглежда светоотеческото тълкуване в съвременния контекст 	нови знания	Контекст, съвременност
6.3. Близостта и далечността на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира междуличностните отношения в контекста на църковното разбиране за Бога и човека. 	упражнения и практически дейности	Личност, отношение
6.4. Христовата любов	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира темата за другия в контекста на Христовата заповед за любов – към онези, които ни обичат и онези, които ни мразят. 	<i>обобщение</i>	Любов, омраза
Годишен преговор (изходно ниво) – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-Православие</i> за IX клас представи и понятия за Бога като Троица на единосъщните Лица, за общението, любовта и свободата като отражения на Божия образ в човека, за богоподобие като развитие и усъвършенстване, за Богочовека Христос; за човека като личност и 	<i>тест</i>	диагностика на формираните представи и понятия, заложен в учебната

	Църквата като общност.		програма
--	------------------------	--	----------

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в IX клас е 36 часа.

За нови знания	15 ч. - 43%
За упражнения и практически дейности	15 ч. - 43%
За обобщение	4 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във IX клас е 72 часа.

За нови знания	30 ч. - 43%
За упражнения и практически дейности	30 ч. - 43%
За обобщение	8 ч. - 8%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА X КЛАС

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за X клас цели да запознае учениците с възникването и разпространението на Христовата църква в света, с църковните традиции, със съзидателните начала на Християнството в исторически, богословски и културен план, както и с възпитателната страна на подвига на Христовите ученици и последователи в лицето на видни християнски свети отци и учители, апологети и екзегети. Тя е съобразена със спецификата на Православното учение, от една страна, и възрастовите потребности и особености на учениците в гимназиален курс, от друга. Изучаването на възвишените истини и нравствени идеали на Православието и осъзнатото приобщаване към тях от страна на учениците могат да помогнат в решаването на проблема с агресията в училищата, чрез преодоляване на егоцентризма и враждебността към другия.

Обучението по *религия – християнство-православие* за X клас се основава на авторитета и ценността на богословската традиция и се ръководи от следните принципи: съгласуване с нуждите и интересите на ученика за неговото мирогледно израстване като личност; диалогичност; интерактивност на образованието; изграждане на „преносими“ знания и умения, които да се използват и в други дисциплини (история, литература, изкуство и др.).

Учебното съдържание е структурирано около шест основни теми: 1. *Божественото учение на Господ Исус Христос*; 2. *Вселенските събори*; *Утвърждаване на православния християнски мироглед*; 3. *Светите отци и учители на Църквата*; 4. *Православието – основа на културната идентичност на българския народ*; 5. *Православен календар*; 6. *Разделението на Църквата*.

Тези теми разкриват смисъла и значението на Христовото учение и ролята и мястото на Църквата в европейската и световна история и на българския народ, в частност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Знае за Божествения план за спасение на човека ✓ Познава учението на Господ Исус Христос за нашите длъжности към Бога и ближния ✓ Познава основните истини на християнската вяра ✓ Знае историческите процеси и догматически спорове, довели до отпадането на някои християнски общности от Вселенското православие ✓ Познава апологетичното творчество на едни от най-значимите християнски апологети ✓ Познава творчеството на някои от най-значимите свети отци и учители на Църквата ✓ Познава основните ценности като достойнство, свобода на личността, любов към ближния като елементи на християнския социум ✓ Разпознава православието като основа на културната идентичност на българския народ ✓ Разпознава Божествената света литургия като най-съвършен израз на човешка възхвала към Бога ✓ Разпознава образци на християнското изкуство
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Формира собствен, осъзнат миروглед. ✓ Прилага християнските истини в живота си като осъзнат избор. ✓ Анализира сходствата и различията във вероизповедно отношение, като елемент от диалога между представителите на религиозните общности.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изгражда толерантно отношение към представители на други религиозни общности. ✓ Стреми се към социално справедливо общество, основано върху християнските истини ✓ Изгражда усет към различния културен и религиозен модел

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво	• Проверка на знанията и компетентностите на учениците в областта на християнската история и Православния катехизис.	тест	
1. Тема: Божественото учение на Господ Иисус Христос – 5 часа (10 часа)			
1.1. Божият план за спасението на човека	<ul style="list-style-type: none"> • Размишлява върху грехопадението и необходимостта от спасение • Осмисля аргументите за безсмъртието на човешката душа • Осъзнава смисъла и целта на Боговъплъщението • Научава за възстановяването на човешката богообразност чрез изкупителния подвиг на Господ Иисус Христос • Осъзнава значението на Божествената всеопрощаваща любов 	за нови знания	Боговъплъщение; дихотомия; трихотомия; богообразност
1.2. Иисус Христос – Бог и човек	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира учението на Иисус Христос (проповеди, беседи, притчи) • Разглежда Христовите чудеса като средство за утвърждаване на вярата • Коментира отношението „чудо – природен закон“ 	за упражнение и практически дейности	Богочовек
1.3. Проповедта на апостолите	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с проповедта на светите апостоли • Осмисля географския ареал на апостолската дейност • Осъзнава мащаба на разпространението на ранното християнство • Запознава се с организирането на ранните християнски общини 	за нови знания	
1.4. Мъченици за християнската вяра	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с историята на св. архидякон Стефан – първомъченик за вярата си в Христос – Спасителя 	за нови знания	архидякон

	<ul style="list-style-type: none"> Осмисля връзката между гоненията на официалната власт в Римската империя, мъченичеството и разпространението на християнството Осъзнава смисъла на християнското мъченичество 		
1.5. Раннохристиянски мъченици	<ul style="list-style-type: none"> Разглежда историите на раннохристиянски мъченици (св. Юстин Философ и мъченик; св. великомъченик Димитър Солунски; св. великомъченик Георги Победоносец; св. мъченик Трифон; света първомъченица и равноапостолна Текла и др.) Показва примери на мъченичеството в европейската литература (пример – Х. Сенкевич и „Quo vadis“) 	за упражнение и практически дейности	
2. Тема: Вселенските събори – 11 часа (22 часа)			
2.1. Първи вселенски събор (325 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Осмисля богословските спорове за природата на Бога и Неговата троичност Запознава се с ереста на Арий Научава за утвърдените на Първия вселенски събор определения на вярата 	за нови знания	Вселенски събор; ерес; Троичност на Бога; Логос; Боговъплъщение; вероопределение
2.2. Втори Вселенски събор (381г.)	<ul style="list-style-type: none"> Коментира ересите на Аполинарий и духоборците Знае вероопределението, допълнено на Втория вселенски събор 	за нови знания	духоборци; есхатология;
2.3. Символът на вярата – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> Коментира трите важни елемента в Никео – Цариградския символ на вярата, приет на първите два Вселенски събора (верови, изповеден и есхатологичен) 	за упражнение и практически дейности	догмат
2.4. Трети Вселенски събор (431 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с ереста на Несторий Коментира решенията на събора 	за нови знания	Христородица; Човекородица; анатема

2.5. Четвърти Вселенски събор (451 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с монофизитската ерес • Научава допълнителните обяснения към вероопределението 	за нови знания	неслитно; неизменно; неразделно; неразлъчно
2.6. Дохалкидонските църкви	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се накратко с историята на Коптската, Арменската и Яковитската църква • Осмисля причините за тяхното отделяне • Осъзнава разликата между дохалкидонските църкви и Православието • Изгражда толерантно отношение към техните представители 	за упражнение и практически дейности	
2.7. Пети Вселенски събор (553 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Научава за монофизитските смутове и учението на Ориген • Запознава се с решенията на събора 	за нови знания	апокатастасис; субординация
2.8. Шести Вселенски събор (681 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с учението на монотелитската ерес • Научава по-важните решения, взети на събора • Коментира актовете на събора като ценен извор за българската история • Разбира за значението на Пето – шестия вселенски събор в структурирането на църковната йерархия 	за нови знания	воля; енергия
2.9. Седми Вселенски събор (787 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Познава иконоборския период в историята на Източната римска империя • Осмисля осъждането на иконоборската ерес и тържеството на иконопочитанието • Осъзнава значението на Седмия вселенски събор за развитието на православното християнско изкуство 	за нови знания	иконопочитание; иконоборство

2.10. Християнското изкуство през вековете	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с образци на християнското изкуство преди и след иконоборската криза • Разпознава класически шедьоври на християнското изкуство на Запад и на Изток • Запознава се със световноизвестни образци на християнското изкуство в България (Боянската църква; Бачковската костница; Ивановските скални манастири; Рилски манастир) 	за упражнение и практически дейности	
2.11. Византийският Изток и исляма	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с последиците от триадологичните и христологичните спорове във Византийския Изток • Коментира появата на исляма и неговия възход 	за упражнение и практически дейности	триадология, христология
3. Тема: Утвърждаване на православния християнски мироглед. Светите отци и учители на Църквата – 4 часа (8 часа)			
3.1. Апологети на християнството	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с класически постановки в апологетичното творчество на Тертулиан, св. Юстин Философ, Климент Александрийски, блаж. Августин, Ориген. 	за нови знания	апологет; апология; екзегет
3.2. Свети отци и учители на Църквата	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с богословското творчество на св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Григорий Богослов, св. Григорий Нисийски, св. Антоний Велики, св. Йоан Дамаскин 	за нови знания	
3.3. Православната света литургия	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с Василиевата и Златоустовата литургия • Осъзнава Божествената света литургия като най-висш израз на човешка възхвала към Бога • Изгражда активно отношение към Божествената света литургия 	за упражнение и практически дейности	

3.4. Светостта в Православието	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира историята на християнското монашество • Научава за видни православни подвижници и аскети • Научава за исихазма, посредством примера на св. Евтимий, патриарх Търновски 	за упражнение и практически дейности	подвижник; аскет; исихазъм
3.5. Църквата Христова – общност на спасението	<ul style="list-style-type: none"> • Осмисля и коментира Божия план за спасение на човека • Осъзнава Божествения характер на Църквата • Коментира различните ереси и техните последици • Коментира Символа на вярата 	обобщение	
3.6. Християнската Църква – история и утвърждаване	<ul style="list-style-type: none"> • Познания върху църковната история, раннохристиянската община, догматическите спорове и вероопределенията на Църквата 	за контрол и оценка	
4. Тема: Православието – основа на културната идентичност на българския народ – 3 часа (6 часа)			
4.1. Славянските първоучители и триезичната ерес	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване със същността на триезичната ерес • Осъзнава значението на славянския превод на Свещеното Писание • Осмисля ролята на първите книжовни средища в средновековна България за формирането на народностно самосъзнание (една вяра – един език – един народ). 	за упражнение и практически дейности	
4.2. Манастирите – духовни и културни средища	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с манастири от Първото българско царство – центрове на книжовна дейност (Голямата базилика в Плиска, манастира край с. Равна, Провадийско и др.) • Запознава се с манастирите от Търновската света гора – център на Търновската книжовна школа • Коментира ролята на манастирите в съхранението на българското самосъзнание в периода на османското владичество 	за упражнение и практически дейности	

4.3. Библейски мотиви в българската литература	<ul style="list-style-type: none"> Разглеждат се библейски теми, мотиви и образи, вписани в литературата на следосвобожденска България (И. Вазов, Ст. Михайловски, Й. Йовков, Е. Пелин и др.) 	за упражнение и практически дейности	
5.Тема: Православен календар – 6 часа (12 часа)			
5.1. Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се със значението на Рождество Христово в есхатологичен план Осъзнава връзката между Рождество Христово и личната свобода да приемеш или отхвърлиш Сина Божи 	за нови знания	
5.2. Празникът Рождество Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с православната иконография на празника Коментира някои образци на „Рождество Христово“ в християнското изкуство Проучва различни традиции на народите в Европа, свързани с празника Рождество Христово 	за упражнение и практически дейности	иконография
5.3. Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> Знае предобразите на Възкресението Христово в Стария Завет Разглежда Възкресението Христово като част от Божия план за спасението на човека Осъзнава връзката между Възкресение и Възнесение Господне и тяхното значение за християнина Коментира Христовото Възкресение като спасително събитие 	за нови знания	предобрази; изкупление
5.4. Празникът Възкресение Христово	<ul style="list-style-type: none"> Запознава се с иконографията на празника и образци на православното изкуство Запознава се с празничния тропар Проучва различни традиции на народите в Европа, свързани с празника Възкресение Христово 	за упражнение и практически дейности	тропар

5.5. Св. Климент Охридски	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се с житието на св. Климент Охридски • Осъзнава ролята му за утвърждаване на християнската вяра сред българите • Осмисля значението му за развитието на българската култура 	за нови знания	
5.6. Православният храм и неговата иконография	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните части на храма и тяхната символика • Осмисля иконографската програма в храма 	за упражнение и практически дейности	престол; олтар; наос; нартекс; купол; солей; Пантократор
6. Тема: Разделението на Църквата – 2 часа (4 часа)			
6.1. Великата схизма (1054 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • Запознава се със сложните взаимоотношения между Рим и Константинопол • Знае за Фотиевата схизма (863 – 867 г.) • Осмисля ролята на учредяването на самостойна Българска църква в процеса на отчуждаване между Рим и Константинопол • Разбира политическите и догматическите основания за отпадането на Римската църква от Вселенското православие 	за нови знания	схизма; филиокве
6.2. Православна идентичност и религиозна толерантност	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира зачитането и уважението към всяка човешка личност като основна християнска нагласа • Осмисля историческия опит на българите в „приемането на другия“ • Приема различието в убежденията на другите и преодолява някои предрасъдъци • Проявява критичност и самокритичност към крайните проявления на фундаментализма в религията 	за упражнение и практически дейности	фундаментализъм
6.3. Православието – път към Бога (Годишен)	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнава значението на богословската традиция във формирането на собствен мироглед • Осмисля Православието като място за живо общение с Бога 	обобщение	

преговор)			
Годишен преговор – изходно ниво	Показва знания по заложените в програмата теми: Божественото учение на Господ Иисус Христос; решенията на вселенските събори; светите отци и учители на Църквата; Православието като основа на културната идентичност на нашия народ; православния календар; разделението на Църквата. Борави адекватно с термините и понятията, въведени в курса на обучение.	Тест	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в X клас е 36 часа.

За нови знания	16 ч. – 44.44%
За упражнения и практически дейности	15 ч. – 41.67%
За обобщение	3 ч. – 8.33%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 5.56%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в X клас е 72 часа.

За нови знания	32 ч. - 44.44%
За упражнения и практически дейности	30 ч. – 41.67%
За обобщение	6 ч. – 8.33%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 5.56%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА XI КЛАС

Тази учебна програма описва обучението по *религия – християнство-православие* за XI клас като продължение на изградените знания, умения и отношения по учебния предмет от X клас

Основната цел на учебната програма по *религия – християнство-православие* за XI клас, е представянето на християнската религия като мироглед, формиран под влияние на учението на Православната християнска Църква и значението на нравствените принципи и ценности на Православието за изграждането и оформянето на човешката личност. Очертаването общочовешкия характер на християнският мироглед, отнасящ се за всички хора и за всички времена и хуманността, изразяваща се в отношението към хората без оглед на пол, раса и социална принадлежност цели да покаже непреходността на православната християнска религия и равноценността на човека.

Това се постига чрез осъществяване на следните *задачи*:

- запознаване на учениците с философията и нравствените ценности на християнството;
- запознаване с ученията на видни християнски религиозни мислители, способствали за оформянето на християнския мироглед;
- запознаване с отношението на православната религия към философията и естествените науки;
- запознаване с мястото и ролята на Православната църква в държавата и обществото.

Обучението по *религия – християнство-православие* в гимназиалния етап на образование се основава на ценността и авторитета на православните богословски мислители и се ръководи от следните принципи: научност, историческа обективност, сравнителен анализ, задоволяване духовните потребности на учениците; толерантност и диалогичност в общуването; интерактивност; развитие на ключови компетентности в сферата на хуманитарното познание.

Учебната програма по *религия – християнство-православие* за XI клас е разработена в осем основни теми: 1) *Християнският мироглед и философията за човека – основни разлики*; 2) *Любовта към ближния – духовни и социални измерения*; 3) *Дълбоката духовна и морална криза – анализ на причините и последиците*; 4) *Отношение към природата като Божие творение*; 5) *Вяра и разум*; б) *Отношение на християнството към философията*; 7) *Православие и култура*; 8) *Отношение на Православната Църква към обществото*.

Чрез предложените теми у учениците се надграждат получените знания в предишните класове и се очертава стремеж за изграждане на умения за диалогичност и дискусия по поставени проблеми, които да спомогнат за разширяване на общата им култура и формиране на християнски мироглед. Тези компетентности се въвеждат в VIII клас и се развиват в следващите IX–XI клас, за да получат един завършен вид в XII клас. Това подпомагат и часовете за упражнения, които са неизменна част от предложената програма и чийто брой е съобразен с часовете за нови знания.

Целите на обучението по *религия – християнство-православие* се постигат чрез използване на интерактивни методи на преподаване, поставяне на казуси и решаването им чрез дискусия, подготвяне на презентации от учениците по предварително подбрани теми.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Да познава основните истини на християнството • Да познава основните догматически различия между православие, римокатолицизъм и протестантство • Да познава основните нравствени добродетели на Православната Църква • Да познава най-влиятелните авторитети на православната богословска мисъл • Да познава основните съчинения на православните богослови и християнски мислители • Да познава основните идеи в най-значимите трудове на светите отци на Църквата • Да познава основните принципи на духовния опит на Православната Църква • Да познава влиянието и ролята на православия в обществения и културен живот • Да познава отношението на православия към светските науки и философията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Да формира активна позиция по актуални социални въпроси. • Да изразява съпричастност към проблемите на социално-слабите и изпаднали в нужда хора. • Да формира устойчиви нагласи и навици на християнско състрадание, милосърдие и благотворителна дейност. • Да изразява толерантност и солидарност към представители на различни етнически и религиозни общности. • Способност да излага и предава обективно получените знания по религия.
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Активно отношение и готовност за сътрудничество с хуманитарни институции и религиозни общности. • Активно усвояване на основните християнски ценности и нагласа за прилагането им в социалните отношения. • Творческо осмисляне значението на труда като добродетел.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 час	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видни апологети на християнската вяра в лицето на св. Василий Велики, св. Григорий Богослов, св. Йоан Златоуст, техния живот и основни моменти от техните учения; притчи и чудеса, съпровождащи земния живот на Господ Исус Христос; историята на вселенските събори и тяхното значение за формиране на православната християнска догматика. 	тест	Исус Христос, Спасител, свети отци , Църква, вселенски събор, догмат
1. Тема: Християнският мироглед и философията за човека – основни разлики – 4 часа (8 часа)			
1.1. Влияние на християнството за формиране на нравственото съзнание след Христа	<ul style="list-style-type: none"> • Има понятие за Бога като Творец на природата и човека • Познава достойнството на човешката личност като Божие творение • Познава нравствената и духовната потребност като най-дълбока същност на човека • Познава християнското общество като социален модел 	за нови знания	християнска солидарност, личност, духовна потребност
1.2. Антропологията на св.ап. Павел – дух, душа и тяло	<ul style="list-style-type: none"> • Знае християнското учение за човека. • Знае за материалното и духовно начало в човешката природа • Познава същността на християнското учение за свободната воля. • Знае за безсмъртието на човешката душа, изложено във философията на Платон и творенията на св.отци . 	за нови знания	дух, душа, тяло, добро и зло, свободна воля, Божи образ

<p>1.3. Учение за човека във възгледите на християнските религиозни мислители – Бердяев, Соловьев, Илин, Ст. Михайловски, Аверинцев, св. Николай Велимирович и др.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава персонализма на Бердяев. • Познава идеята за всеединството при Соловьев. • Запознат е с вярата и идентичността в творчеството на Михайловски • Запознат е със съмнението и вярата във възгледите на Илин • Запознат е с любовта към ближния у Аверинцев • Запознат е с моралната и духовна криза като предизвикателство в творчеството на св. Николай Велимирович 	за нови знания	персонализъм, идентичност, разум и знание, вина и грях, духовна криза
<p>1.4.</p>	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
<p>2. Тема: Любовта към ближния- духовни и социални измерения – 5 (10 часа)</p>			
<p>2.1. Християнското разбиране за справедливостта, солидарността и достойнството на личността като ценност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава нравствената ценност на човека като Божие творение в творенията на светите отци • Познава понятието справедливост като една от класическите добродетели във философията на елинизма и нейното християнско съдържание • Познава свободата на човека като най-възвишен израз на човешкото достойнство 	за нови знания	справедливост, истина
<p>2.2. Любовта към враговете</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с онтологичните предпоставки: <ul style="list-style-type: none"> – уникалността на всяка една човешка личност като носител на Божия образ – преоткриването на доброто във всеки един човек 	за нови знания	смирение, търпение

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава снисхождението и смирението като определящ мотив за толерантно отношение 		
2.3. Християнското отношение към грешните, малцинствата и мигрантите	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с понятието за нравствен дълг • Запознат е с критичното отношение към себе си • Формира нагласа за съвместно съжителство и толерантност 	за нови знания	грях, вина, самокритичност, толерантност
2.4. Спасяването на евреите като морален акт и проява на християнска любов	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с историческите обстоятелства през 1943 г. • Запознат е с ролята на Църквата като морален коректив в обществото в периоди на исторически изпитания • Запознат е с активното участие на екзарх Стефан и патриарх Кирил при спасяването на евреите. • Запознат е с моралните измерения на този акт 	за нови знания	Еврейски въпрос, Църква и общество, личен пример
2.5.	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
3. Тема: Дълбоката духовна и морална криза – анализ на причините и последиците – 4 часа (8 часа)			
3.1. Потребителски подход към живота	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за подмяната на духовни и морални ценности • Запознат е с формирането на консуматорски подход към живота – хедонизъм и евдемонизъм 	за нови знания	разпад на моралното съзнание, социална дезинтеграция, агресия хедонизъм, евдемонизъм
3.2. Възраждане на религиозния синкретизъм, философския релативизъм и	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с прекъснатата връзка с традиционните вероизповедания • Запознат е с подмяната на истинската вяра с езическите култове и философски учения 	за нови знания	синкретизъм, релативизъм, nihilизъм

моралния нихилизъм в съвременното общество	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с подмяната на обективните критерии за добро и зло и възраждане на автономната етика • Запознат е с духа на отрицание и криза в доверието към институции и морални авторитети 		
3.3. Отчуждението като социален феномен	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с резултата от липса на християнска любов към ближния • Запознат е с егоцентризъм и краен нарцисизъм • Запознат е с проявите на отчуждение – отчаяние, депресия 		самолюбие, гордост, съзнание за самодостатъчност
3.4	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
4. Тема: Отношение към природата като Божие творение – 3 часа (6 часа)			
4.1. Формиране на екологично съзнание	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с християнското отношение към заобикалящия ни свят • Запознат е със значението на целесъобразното използване на природните ресурси • Запознат е с призиването на човека като отговорен разпоредител на природата като Божие творение 	за нови знания	Бог, творение, природа, екологично съзнание
4.2. Отношение на християнството към естествените науки	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е, че вярата и науката взаимно се допълват • Запознат е с ролята на естествените науки като средство за познание на Божието творение • Запознат е с вярата на различни представители на естествените науки 	за нови знания	наука и знание, вяра и познание
4.3	Представяне на презентация по предварително поставена тема и	упражнения	

	дискусия		
5. Тема: Вярa и разум – 5 часа (10 часа)			
5.1. Светоотеческо разбиране за отношението между вярата и разума	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с предназначението на разума като свойство на богоподобната човешка природа Запознат е с образованието на ума като християнска добродетел Запознат е със значението на самопознанието и формирането на християнски характер 	за нови знания	вяра и разум, самопознание, стремеж към съвършенство
5.2. Възгледите на св. Григорий Богослов и св. Василий Велики	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с отношение към философията и „външната ученост” на светите отци Запознат е с допирните точки между философия и богопознание 	за нови знания	богопознание, философско образование
5.3. Възгледите на Йоан Екзарх	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с отношението към творението в „Шестоднев“ Запознат е с отношението към философията в „Небеса“ Запознат е с отношението към естествените науки 	за нови знания	Творение, философия
5.4. Вярa и чудеса	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е със светите Божии угодници като образец за съвършенство Запознат е с житията на светците като израз на живия опит на Църквата. Знае за светите мощи и чудотворни икони като свидетелство на вярата 		вяра, святост, чудеса, икони, мощи
5.5	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	

6. Тема: Отношение на християнството към философията – 4 часа (8 часа)			
6.1. Св. Юстин Философ	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с положителното отношение към философията като средство за богопознание – „учение за семената на словото“ 	за нови знания	философия и познание
6.2. Климент Александрийски	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с учението на Климент Александрийски за философията като „ancilla theologicae“ 	за нови знания	
6.3. Св. Патриарх Фотий	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е със значението на философията и естествените науки в духовното наследство на св. Патриарх Фотий Запознат е с историческата роля на св. патриарх Фотий за покръстването на българския народ – послание и съвети към св. цар Борис Запознат е с отношението към властта като служение на народа според патриарх Фотий 	за нови знания	
6.4	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
7. Тема: Православие и култура – 3 часа / 6 часа /			
7.1 Ролята на БПЦ и християнството за формиране на културната и национална идентичност	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с отношението на църквата към историята като богочовешки процес Запознат е със значението на културата и духовната потребност Запознат е със социалните измерения на стремежа на човека към духовно усъвършенстване Запознат е с християнските традиции и културна идентичност Запознат е с историческата роля на БПЦ за съхраняване на националната и културна идентичност – национални традиции, 	за нови знания	Духовна потребност, социална интеграция, верско и национално самосъзнание, хуманизъм

	<p>църковни празници, православно самосъзнание</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с хуманизмът като идеология и християнските ценности 		
7.2 Глобализацията – социални и духовни измерения	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с християнско разбиране за историята и съвременните глобални процеси • Запознат е с моралната и духовна криза в съвременния свят • Запознат е с отношението на православието към биоетиката – клониране, евтаназия, сурогатно майчинство и др. 	за нови знания	Глобализация, евтаназия, клониране, морална криза
7.3	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
8. Тема: Отношение на Православната Църква към обществото – 5 часа / 10 часа /			
8.1 Християнско учение за семейството	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за християнското семейство като тайнство • Запознат е със задълженията и отговорностите в отношенията родители – деца • Запознат е с отчуждението като социален феномен – неговите причини и последици • Запознат е с насилието и агресията като форма на отчуждение и липса на християнско възпитание • Запознат е с отношението на православната църква към еднополовите бракове 	за нови знания	Семейство, брак, църковен ритуал, агресия
8.2 Секуларизъм и	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с протестанския възглед за секуларизма 	за нови знания	Секуларизъм, миросглед,

християнство	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с православния възглед за секуларизма като криза в религиозното самосъзнание • Запознат е със понятията секуларизъм и атеизъм 		протестантизъм
8.3 Християнското разбиране за труда	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с езическото разбиране за труда • Запознат е с християнското отношение към труда като добродетел – в творенията на св.отци и патриарх Кирил • Запознат е с отношение към богатството и бедността 	за нови знания	Езичество, труд, способности, таланти
8.4 Гражданско общество и религиозна общност – морални и социални измерения	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с взаимоотношенията между църквата и гражданските институции • Запознат е с автономията между църква и държава /цезаропапизъм и папоцезаризъм/ • Запознат е с християнското отношение към политиката и властта • Запознат е с християнското отношение към патриотизъм, война и мир – морални и социални аспекти 	за нови знания	Гражданско общество, политика, християнска социология
8.5	Представяне на презентация по предварително поставена тема и дискусия	упражнения	
		Обобщение	
Годишен преговор – изходно ниво		Тест	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във XI клас е 36 часа.

За нови знания	24 ч. - 66%
За упражнения и практически дейности	8 ч. - 22%
За обобщение	2 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. - 6%

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* във XI клас е 72 часа.

За нови знания	48 ч. - 66%
За упражнения и практически дейности	16 ч. - 22%
За обобщение	4 ч. - 6%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. - 6%

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ – ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ ЗА XII КЛАС

Учебната програма за този клас има за цел да обобщи и да затвърди всичко научено в основното и средното образование по *религия – християнство-православие*. За постигането на тази цел предлагаме да се изградят няколко тематични кръга, в които, чрез дискусия, ръководена и насочвана от преподавател-богослов, да се обобщават, затвърждават, задълбочават и приемат на по-високо ниво истини и основни мирогледни принципи на Православното християнство, които да утвърждават идентичностното съзряване на личността на младежите и тяхното проактивно място в обществото. Учебното съдържание по *религия – християнство-православие* в XII клас е разработено в шест тематични кръга: 1. *Вяра и знание*; 2. *Религия и екология*; 3. *Личност и общност*; 4. *Църква и общество*; 5. *Православие и култура*; 6. *Конфесионална принадлежност и човешки права*.

Очевиден приоритет в програмата е изграждането на умения за диалогичност и отвореност, основани на достоверно самочувствие от познаването на наследството и българския принос в изграждането на християнската цивилизация, която е в основата на светоусещането и културата на Европа. Постепенното изграждане на умения и компетентности, които се формират в целия процес на обучение по *религия – християнство-православие* към XII клас води до изграждането на пълноценни и дейни личности, вграждащи българския принос в семейството на европейските християнски народи. Дейностите за развитие на преносимите компетентности се осъществяват в часовете за упражнения и обобщения през цялата учебна година.

Овладеяването на умения като приоритет се проявява в предвиденото според тази учебна програма съотношение между брой на часовете за нови знания и тези за практически дейности и упражнения, както и в съотношението между формите на оценяване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае за научния спор между креационисти и еволюционисти • Разбира смисъла на творчеството • Знае основното за отношението на християнството към темите на екологията • Осъзнава мястото на богословието в кръга на останалите науки • Познава разликата между индивид и личност • Знае за ролята и мястото на християнството в историята • Познава жития на светци • Познава и разбира мястото и ролята на християнството в България
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и оценява събития и личности • Споделя своите възгледи свободно и отговорно • Прилага наученото на дело • Различава ценностните характеристики на отделните религии • Може да оцени равноценността на другия и има положително отношение към общуването
Отношения / нагласи	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда предприемачески дух, насочен към иновации и творчество • Разбира основите на християнския светоглед • Цени културата на паметта • Стреми се към общностна активност • Уважава и цени българския модел и принос в изграждането на християнската цивилизация

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Вид на заниманията	Представи и понятия
Входно ниво – 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава базисни познания, върху предходния материал по дисциплината 	диагностика	
1. Тематичен кръг: Вярa и знание – 5 часа (10 часа)			
1.1. Наука и богословие 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните характеристики на понятията <i>вяра и знание</i> • Знае за съвременната дискусия по темата <i>вяра и знание</i> • Презентира аргументите от двете гледни точки 	нови знания	вяра и разум, знание и мъдрост
1.2. Творец и творчество 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае библейските свидетелства за Бога като Творец • Познава православно разбирание за онтологичното различие между Творец и творение • Прави разлика между несътворено, сътворено и родено • Проявява интерес към библейските и светоотеческите свидетелства, както и към съвременните коментари по темата 	нови знания упражнение	Свобода, творчество, творец и творение, тварно-нетварно
1.3. Сътворение и/или еволюция 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава началата на креационизма и еволюционизма • Знае за съвременния дебат по темата • Различава различните гледни точки и интерпретации от страна на научните школи и религиозни традиции 	нови знания упражнение	Креационизъм, еволюционизъм, уникалност, природа, лице
2. Тематичен кръг: Религия и екология – 5 часа (10 часа)			
2.1. Християнски ценности и околна	<ul style="list-style-type: none"> • Разглежда творението като ценност. Коментар върху Битие 1:31 • Интерпретира влиянието на човешкото поведение 	нови знания	ценност, равноценност

среда 1 ч.	(добродетел/грях) върху околната среда. Коментар върху Битие 3:17-18.		
2.2. Екология на светостта 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае примери от живота на светците и отношението им към околната среда • Познава основанията на благодарственото отношение към света • Различава употребата на благата с благодарност от употребата на благата като даденост 	нови знания упражнение	святост, дар, блага
2.3. Духовност и ГМО 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на християнския православен светоглед • Познава принципите на индустриалното и екологичното отношение към околната среда. • Коментира политическите и социално-икономическите теории на съвременните екологични движения от християнска гледна точка 	нови знания упражнение	ГМО, сътворено, модифицирано
3. Тематичен кръг: Личност и общност – 5 часа (10 часа)			
3.1. Човекът – от индивид до личност 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етимологията и семантиката на понятията • Знае основните принципи на православното учение за личността 	нови знания	индивид, личност
3.2. Свобода и истина 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава библейските свидетелства за Бога като свободен от всяка обусловеност • Различава истината като личностна (коментар върху Иоан 14:6) и абстрактна (Иоан 18:38) категория 	нови знания упражнение	свобода, истина
3.3. Общността като цел на личността (свободата, проявена като любов) 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае разликата между общност и общество • Познава общението като осъществяване на личността • Различава свободата и любовта като присъщи на личностния и общностния начин на съществуване 	упражнение, практически дейности	Църква, общност, събрание
4. Тематичен кръг: Църква и общество – 5 часа (10 часа)			

4.1. Църквата и държавата 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава отношението на църквата към обществото • Познава социалните измерения на религията • Познава отношението на религията към различните форми на държавно управление – теокрация, монархия и република 	нови знания	Общество, държава, теокрация, монархия, демокрация
4.2. Църква и политика 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае отношението на църквата към властта • Познава влиянието на църквата при формиране на политическите традиции в България през Възраждането и в Европа XIX–XX в. 	нови знания упражнения	Власт, освещаване, управление
4.3. Българският пример (Екзархия „вместо“ държава) 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае ролята на Църквата преди освобождението на България • Познава ролята на изтъкнати дейци за църковно и национално освобождение (Българският Великден) 	упражнения	Възраждане, екзархия, ферман, устав
Християнинът – отговорен и активен гражданин 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на изтъкнати църковни дейци участвали активно в обществения живот – Търновски митрополит Климент, екзарх Антим , екзарх Йосиф • Познава отношението на църквата към войната, насилието и мира • Знае за ролята и мястото на църквата като морален коректив • Познава християнското разбиране за свободата като отговорност пред Бога , ближния и себе си 	обобщение	Отговорност, мир, война, саможертва
5. Тематичен кръг: Православие и култура – 5 часа (10 часа)			
5.1. Християнство и история 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Знае християнското разбиране за историята • Познава учението за <i>началото</i> и <i>края</i> на историята 	нови знания	Време, вечност, текст, събитие
5.2. Християнство и цивилизация. Наследство и памет 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава приносите на християнството в изграждането на съвременната цивилизация • Знае за ролята на църковното съзнание в опазването на паметта • Знае и разказва за своите предци • Посещение на катакомбите под храм „Св. София” 	нови знания упражнения/ практически дейности	Цивилизация, култура, предание, вечна памет

5.3. Език и светоглед – българският принос 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава ролята на църквата в България за създаването и запазването на българския език • Знае историята на равноапостолното дело на св. Седмочисленици • Познава географията на разпространението на българския език • Знае основните отлики на понятието <i>свещен език</i> 	нови знания упражнения	Език, езичество, Шестоднев, кирилица, богослужебен език
6. Тематичен кръг: Конфесионална принадлежност и човешки права – 5 часа (10 часа)			
6.1. Сравнителен анализ между ролята на религията в политиката на ислямските страни и в християнския свят 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • знаят за влиянието на религията в политическите традиции на исляма и християнството • запознати са с възникването на клерикалните партии в Европа през XIX в. и политизирането на исляма в страните от Близкия изток 	нови знания упражнение	партия, клерикализъм, радикален ислям
6.2. Интеграцията на религиозните общности в съвременното общество и религиозният фундаментализъм 1+1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • запознати са със социална интеграция на религиозните общности – образование, култура и социална реализация • познават предпоставките за радикализиране на религиозните общности – социална изолация и националистически настроения 	нови знания упражнение	Фундаментализъм, образование, културна интеграция
6.3. Религия и секуларизация – последици и предизвикателства 1 ч	<ul style="list-style-type: none"> • запознати са с влиянието на светския модел върху религиозните традиции в исляма и християнските страни • познават мултикултурализма като социално явление – развитие и последици 	обобщение	Секуларизация, мултикултурализъм
Годишен преговор (изходно ниво) 1 ч.	<ul style="list-style-type: none"> • Познава заложените в учебната програма по <i>Религия – Християнство-</i> 	тест	Диагностика на формираните представи

	<i>Православие</i> за XII клас представи и понятия, свързани с изучаваните теми		и понятия, заложенi в учебната програма
--	---	--	---

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в XII клас е 31 часа.

За нови знания	15 ч. – 48.39 %
За упражнения и практически дейности	12 ч. – 38.71 %
За обобщение	2 ч. – 6.45 %
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	2 ч. – 6.45 %

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет *религия – християнство-православие* в XII клас е 62 часа.

За нови знания	30 ч. - 48.39 %
За упражнения и практически дейности	24 ч. – 38.71 %
За обобщение	4 ч. – 6.45 %
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за класни и за контролни работи)	4 ч. – 6.45 %